

't Begin, midden en eynde der zee-roveryen van den alderfameusen zeeroover Claes G. Compaan van Oost-Zanen in Kennemerland : vervattende zyn wonderlyke vreemde landschadelyke dryftochten : waarin vertoond word hoe hy met weynig scheepen de zee onveylig gemaakt, en ongelooflijken buyt, en een groot aantal van scheepen, van alle landen gerooft, en afgelopen heeft.

<https://hdl.handle.net/1874/360674>

er.

PL A

BM

Est. VII, A. 9

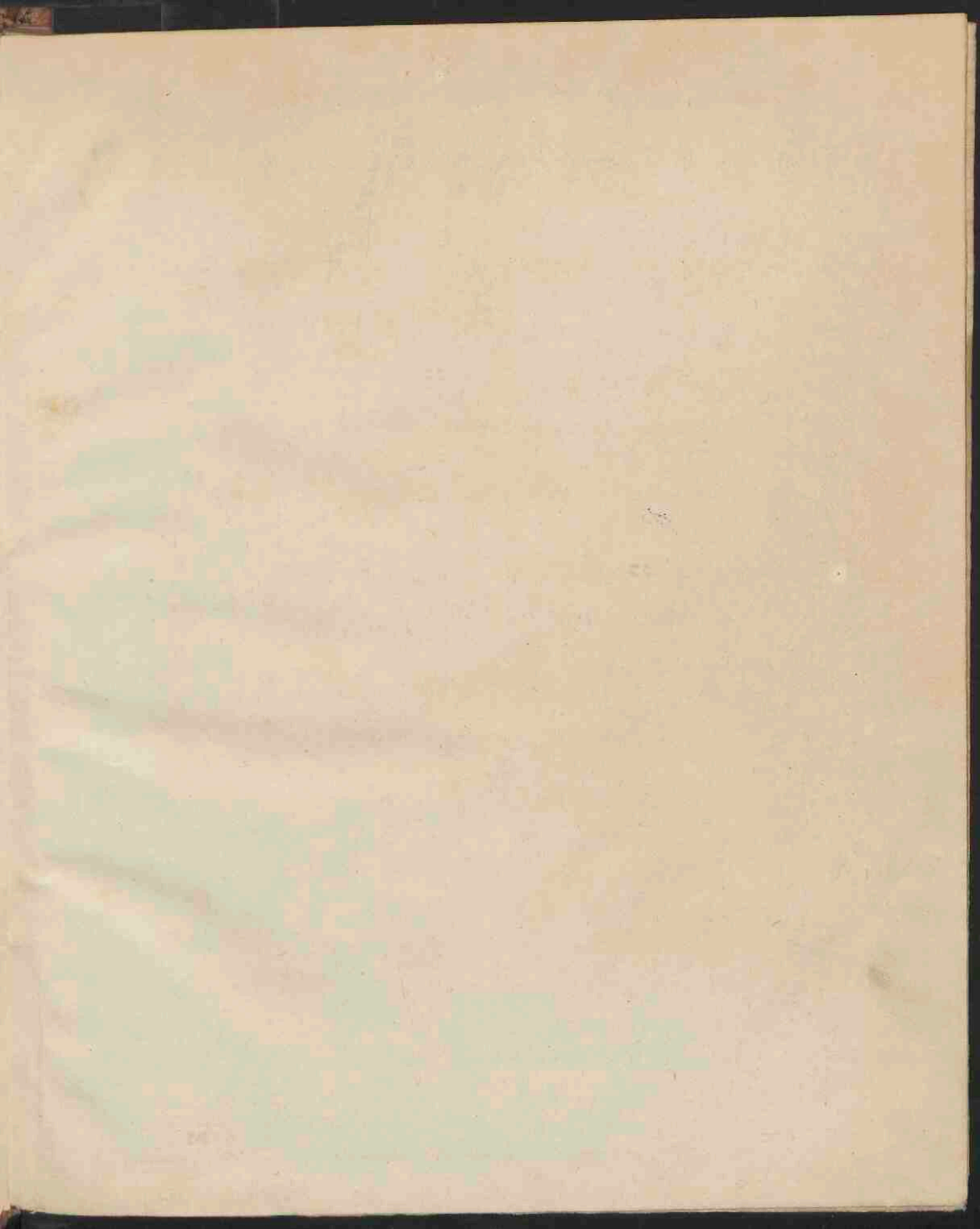
De tyd en heeft noyt weghgenomen

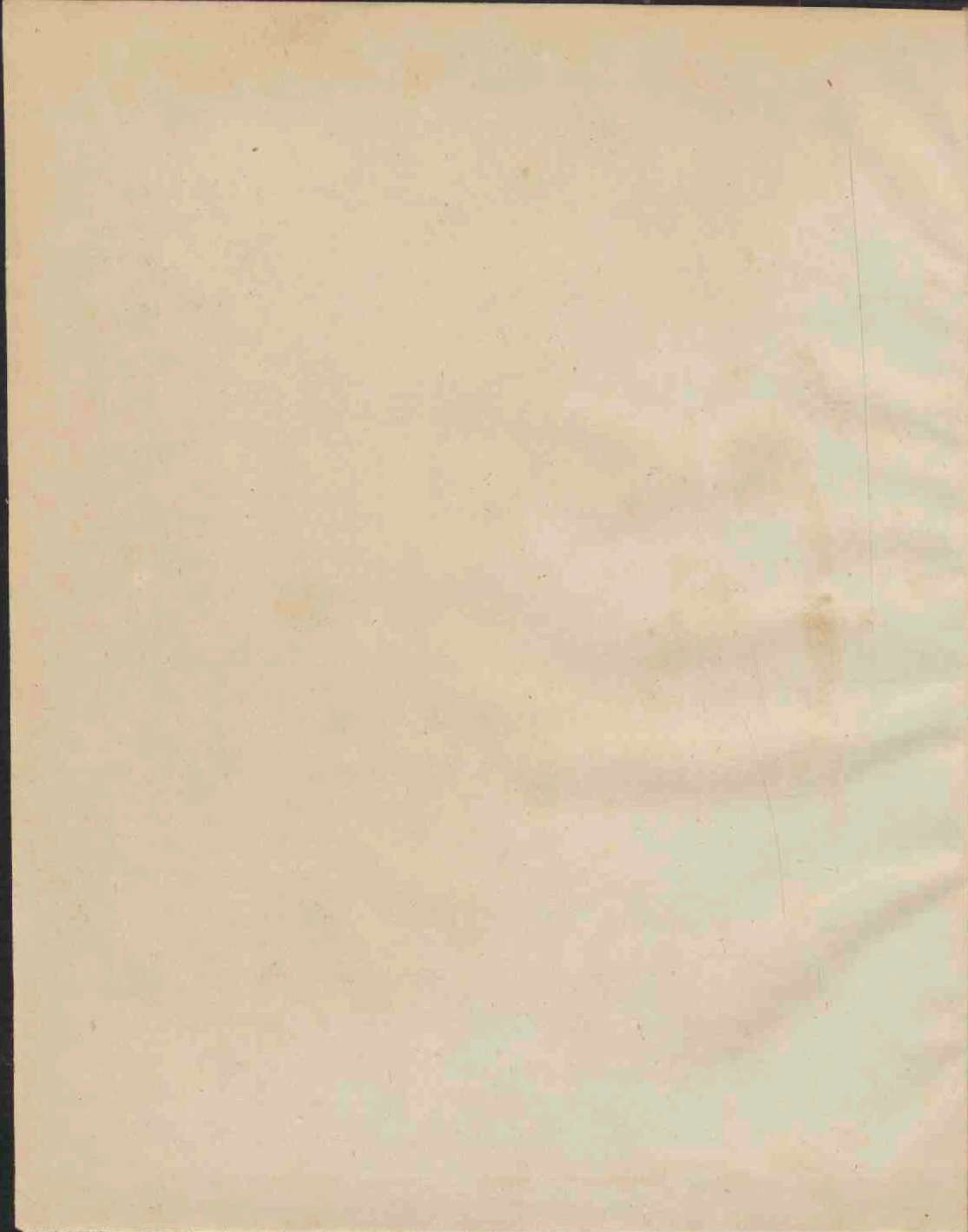
So blinkt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

't Begin, Midden en Eynde
Der Zee-Roverijen van den Alder-fameuften
Z E E - R O O V E R,
C L A A S G. C O M P A A N.

Van Oost-Zanen in Kennemerland.

Verbattende zijn wonderlijke / vzeemde Lands
schadelijke / Dystogten.

Waar in vertoond word

Hoe hy met wepnig Scheepen de Zee onbeplig gemaakt / een ongelooft-
lyken Dupt / en een groot getal van Scheepen / van alle
Landen Gerooft / en Afgelopen heeft.

Tot AMSTERDAM,

By de Erven van de Wed: van G. de Groot, Boekverhoopers op de Nieuwen-
Dijk tusschen de twee Haarlommer Sluysen. ANNO 1733.

V O O R - R E D E N .

Tot den

LESE R.

Het sal mogelijk yemand vreemd denken waarom ik de moeyte aangenomen heb, te beschrijven de verhandelde daden en schadelijke drijf-tochten van den Allerfameuften Zee-roover *Glaas Compas*, terwilen doch zijn gantsche doen ende laten niet en heeft gestrekt dan tot ruyme van verscheyde Volkeren, en voornamelijk van de van ingeseten onses Vaderlands, die Edele en vrije Zee-vaart, de handelingen in vreemde landen; de Vrindschap der Bond-genoten, ende wat des meer is so heeft gevioleert, dacter menig arm door zijn geworden, en van het hare gekomen, sonder hem alleen een weynig te verrijken, desgelijks nog by brengen (*k en weet door wat vreedende forge, en felsame imagnatie) dat sodanige d'ngen gesch'even zijnde, seer gevarelijk mogten wesen voor zwacke sinnen, omme jaar door geïnfecteert te worden, tot de drijf ogten des herten, dan diergelijke actien mede in 't werke willen stellen, op hoope van sodanigen successe bekomen, aanschouwende de voorspoedige voortgank, het gelukkig middel, en geen bofeynde; daar benevens mag het andere in tegendeel verwonderen, waarom ik dese zijn wonderlijke en schadelijke drijf-tochten, niet volkomen en in zijn gehele gelchrift, so als men gewent is yemands leven, handelen wandel te beschrijven, het welk een werk konde geven als gemeenlijk seyde, van d'ander Wereld, of ten minsten, waarom dat ik niet sorgvuldelijk het klouwen by den draat gesogt, een regt agter een volgende verhaal maak, dag-rasels wijte, diergelijk een keten aan malkander gehegt, des te aangenamer soude zijn omme te door-lefen, en die alles wanneer mijn daar over gevraagd wierd, van 't eerst so als 't laatste, te weten, dat ik in desen dele overgemaakt hebbende dese wonderlijke en Lands schadelijke handelingen, van dewelke doen de gantsche Werelt waagde, noodig agte daar van yets wat met fundament te seggen; niet van voornemen zijnde omme den Duyvel een kaarsse te ontfteken, of zijn bleelt op 't alraar te setten, also weynig als de gene die zijn werken en doen mer alle zijn hoedanigheden bekenet maken, daarom niet behooren te geacht te worden hem geprefen te hebben, gelijk als wel op het lof van *Nero* beschreven, hem grote eere roe-voegden ofte van eenig ander quaat, want buyten twijfel is daar vergrypinge in: nu de gene die het leven, handelen wandel van *Nero*, of de aart, nature en gestalte van de *Februs* beschreven hebben, want dat is de Historie en Medecyn-keners gemeen, datse alles aantekenen wat tot de maniere dient, selfs in den hoogsten graat van het goede en van 't quade, van de dood en van 't leven, van gesontheit en van siekte, wanneer ik op desen tijd voorgenomen had om te verhalen 't leven en bedrijf so vele booser en goddelooser Keyseren, Koningen, Vorsten,

V O O R - R E D E N .

Princen, Graven, Baronnen, Edelen, Amptenaren, Hoof-Officieren, Burgers en Boeren, die voortijden in dese verdorven eeuwen het alles in 't wilde aangestelt hebben, wie souw so uytfinnig zijn, en my na-geven, dat ik de godloosheden, ende de grootste bedriegeryen, hergewelt doen, Moorderyen, Roven, Branden, en diergelijke pree's, daarom is dit seker geen slegt voorstel te agten, soo 't yemand voorstelde, ende vast daar by bleven, dat men van sodanige dingen niet reppen moest, om dat niet deses Mans handelinge niet alleen, maar ook de Nabueren en verre Bond-genoten veel schade is aangedaan, ende dat dit licht schynen mogte dat men door dese vertellingen zijn lof ofte roem niet gebreyd had. Ja ik noeme hem in den Tijtul den Alderfaemestten Zee-roover, so weynig tot zijner verheerlijking als Numroth een geweldige Jager voor den Heere genoemt word, niet om zijn goede maar quade Fame, die gantsch *Europa* over gebreyd, ook in de delen van *Libien*, *Mauritaniën*, *Feet*, *Maroca*, langs de Kusten der Mooren en *Indien* door gevlogen was, ende waarlijk het quaat datter uyt soude mogen volgen, mids andere Volkeren, door 't overwegen zijner Successen in de weynige Jaren dat hy leefde (dit lesende) hem selven opwekken soude, om diergelijke acten mede te beginnen, ende daar door ons Land, en Nabueren en Bond-genoten Landen beschadigen mochte, ja sekerlijk dit soude een sorgvuldigheyt wesen, so wanneer die plaats houden mogt onder de menschen Kinderen, die in een korten tijd alle de Historien, alle de Chronijken, ende voornamelijk de Journalsen ofte Jaar-tijd-Boeken (dienochtans voor alle tijden voor het licht der waarheyt, ende den weg tot goede zeden genaamt zijn, selfs by de verstandigste Vorsten ende Heeren gepresen) van boven neder souden werpen in Lethis poel, ofte in den afgrond der vergetenheyt, want in deselve vind men de voornaamste daden, van de aldergrootste Monarchen, Keyseren, Koningen, Vorsten, Princen, Graven, Baronnen, Edelen ende On-edelen, Burgereen en Boeren, die meest al-te-maal met Goddelose, moetwillige, treu-
~~loos~~, ende wonderlijke Landschadelijke drijf rochten versien: daar de verlockinge van verscheydene hastige opkomingen, onregtvaardige verkrijginge van Kroonen, Schepters, Heerschappijen, Machten, Middelen, Rijkdommen, ende met de weelderig bloeyen der Goddeloosten, moetwilligsten, ende alderquaastten Menschen, sekerlijk nog eenen anderen en verdeen indruk op het hare geven soude, nochtans en worden die niet alleen beschreven, uyt grooter voorwetentheyt ende welberadentheyt van geleerde Mannen, maar ook daar over begaast van wel wijse Vorsten, niet andere wetende, ofte sulks gedyd omme de quade te lasteren, ende de vroomen te prijzen, ja om aan te wijzen ende overvloedelijk te vertonen, niet, hoe dat men de quade navolgen soude, maar de goede en vrome, en dat men daar in, als in een spiegel sien kan, hoe dat ook selfs in desen leven het den goddelosen vergolden wort: die het ook verwondert, waarom dat ik hier niet breeder van en handele, desgelijks in ordre, als wel in een Historie vereyscht wort, moet weeten dat het my aan de stof ontbreekt, en niet minder, aan de maat stok om alles te schicken ende te stellen, want so veel *Compaan* aangaat, die by na van alles een oog-geruyge geweest is, die heet hem van eersten aan seer ingetogen gehouden, en byna niemant zijn dingen willen vertellen; dan somwijlen hier ende daar een weynig aan zijne goede bekenden, en die hy

V O O R - R E D E N .

vertroude datter so heel veyl niet mede en souden zijn: wanneer hy velmerkte dat yemand hem ernstelijk vraagde om sulks te annoteren, of dat hy vreesde isy bet verhaalde souden opschrijven, so trok hy zijn woorden binnen en woude niet meer seggen, ik had lang gehoopt omme te komen tot een ware en volkomender bescheyt van vele saken, menende dat my niemant beter helpen konde dan de Persoon selfs, te weten *Compaan*, en sogt daar om alle gelegentheyten om met hem in gesprek te komen, maar en vorderde niet, heb namaals uyt den mond van een Sardammer, *Soeteboom* gehoord, dan dese lve door vrienden aanhouden belooft was in presentie van d' Officier *Pieter van Soutelande*, ende Secretaris *Jacob de Graaf*, dat hem enige besondere dingen by dito *Compaan* in minnelijke Communicatie souden verhaalt worden, maar sulks navorsende, verston den van de gemelde H. S. dat hy hem niet vinden liet ter gestelder tijd en plaats doe men hem sogt, hem van andere daar over aangesproken zijnde, soude gesegt hebben, ik en wil hem niet een Duyvel seggen, ey doch, soude ik die lieden daar mede aan de Galg helpen, wanneer se ook al meenden te roven gelijk ik gedaan heb, so vielense wel haast in den strop, en souden opgehangen worden, hy verwonderde hem met my van dese blaauwe uytvlugt, en doen ik geen meer bekomen konde, dan 't gene de vrint my noch mede deelde, dat hy van langer hand by malkander versamelt had, most ik ook roeyen met de riemen die my ter hand bestelt waren, seer verstijft zijnde met de memorien van dito *Soeteboom*; en voornamelijk met de aantekeningen van *Nicolaas à Waffenaar*, die vele dingen daar van sorgvuldelijk beschreven en in 't lichtgegeven heeft, sulks hy *Compaan* selver verklaerde by gelegentheyten (het dertiende deel van *Waffenaar* doorsiende) seggende ende bekennende datter veel dingen regt en na de waarheyten gestelt waren, ook vele dingen niet. Want *Compaan* veelmaal zijn tijdverdrijfnemende by eenen *Jan Vechtersz Smis*, tot Oostzanen zijn over Buerman, vertelde so nu en dan dingen, die hy wel lieden mocht datse het wisten, en buyten twijffel uyt de beste ben, gemelde *Smis* deed eyndelijk het zijne ook daar toe, en verhaelde noch dit en dat daar by Waarop *Clas Compaan* hem vraagde wie sulks gesegt had? Antwoorde sulks wel te weten, maar van wie vraagde hy wederom? van *Nicolaas Waffenaar* seyde *Jan Vechtersz*, in de Historie van *Europa* aan het dertiende deel, het welke voor den dag gebracht wert, hy dit siende besag ook alles meer malen over, en sprak daar zjn vele saken in die onwaerachtig, en noyt geschiet zijn, maar my verwondert seer dat gemelde *Waffenaar* so veel te weten gekomen is van mijn handel en doen, 'k en gelove niet dat eenige van mijne Schepen sulks hadde konnen overschrijven, want seyde hy, wy hadden van overlange de Journalen (ofte dag tafels) nevens de andere Boeken buyten Boord geworpen, nie-te-min hy mocht wel weten datse een geleerd, welervaren en nau doorsnuffelend Man, als gemelde *Waffenaar* was, uyt een ruyg ontwerp, een beknopte beschrijvinge konde maken, een werk van een volkomene Historie met een vloeyende welsprekentheyten, daar zijn gewisselijk ook in andere talen dingen angeteykent die andere Landen betreffen, want so wanneer men dingen angeteykent die andere Landen betreffen, want so wanneer men de Vogelen door de lugt, ende over de gantsche Wereld worden vervoert, hoe veel te meer dat men aan den dag, in 't oog van so veel menschen, en verscheyden Natien bedrijft, ik heb hier in gene ofte seer weynig ordre van

V O O R - R E D E N .

Jaren konnen houden en minder van dagen, wanneer nu dit ofte dat gefchiet is behalven op sommige plaatfen, daar van andere Schrijvers jaar en dag aangetekent wort, en heb de ftukken meest elk op fig felven gehandelt, op dat dat werk niet door malkanderen soude gehaspelt worden, verloekende aan de gunftigen Lefer dit van my in 't goede te willen nemen. Wanneer yemant nader befcheyt van 't eene ofte 't ander heeft, fullen by gelegentheyf fulks hier in mede te paffe konnen brengen, eyndende dese voor-reden, wil den liefhebber van alle vreemdigbeden, en die gene die het lezen mógt, nog hier by doen het gene de meergemelde *Nicolaas á Wassenaar* tot zijn befluyt ftelt, daar hy zegt, het zijn de geene die hun rekeningen de Reders aangaande, ook hare Journals en Boeken verduyfteren, in vuer ofte in Zee worpen om die te bedekken datse niet gefchreven ofte vertelt worden, tot waarschouwinge, ofte aandieninge zijn datse daarom niet vry konnen wesen, ofte haageruft stellen, eerftelijken beklagt hun hare confcientie, die is bekend watse bedreven hebben, die hen de meeste ongerufttheyt baart, ten anderen hoewel de Schriften verbrand zijn, fo en zijne niet verborgen voor den ingever fulker daden, dat is den Duyvel die de actie niet fal vergeten; ten derden, zy zijn by God bekend, die t'zijner tijd rekenfchap des Huysgelins eyffchen fal volgens de Heylige Schrifture.

Nihil occultum quod non revelabitur.

NICOLAAS á WASSENAAR.

In de Historie der Nederlanden, 13. en 14. Deel.

Ziet sodanigen eynde hebben meest alle Zee-rovers gehad, fiet eens wat straffe dat geoeffent is aan een Fransman, die de Zee onveylig maakte, in 't 14. Deel, Pag. 24.

De Veenboer is mede een vermaart Zee-rover en Hollander geweest, dese hadde licentie genomen om op de vrije Neeringe te gaan, maar geen buyt kriegende, die hem verrijken konde, begaf hem tot Excessen, en stroottealls wat hem voorquam, meest hem in de Middelandfche Zee onthoudende, maar hoe ellendig den loop zijns levens gefloten is, leest 't 13. Deel. Pag. 30.

Endoen de ouden *Danfer* zijn quaat leven (met 't verlies van zijn hooft by de Turken) eyndigende, was Anno 1616. Hy bragt het Hof van den Konink van Spanjen fulken schrik aan, dat hy het Eyland *Iris* gebrandschat hebbende, den Konink van Spanjen advijs dede geven, wat hy liever wilde dat hy 't plonderde, of dat hy rantsoen of schattinge daar van ontving, leest 't 13. Deel, Pag. 30.

Zijn deerlijk omme-komen kan men in 't breede lesen by *Willem Lisgou*, in zijn 19. Jarige Reyse.

't Begin

't Begin, Midden en Eynde

Der ZEE-ROOVERYEN, Van den Alderfameuften Zee-Roover CLAAS G. COMPAAN.

Claas Gerritz Compaan geboren tot Oostzanen in Kennemer-Land / woonachtig benooyden de kerck / is niet een van de minste Nederland-van waar en was ge-ant tot het Zee-roven. sche Zee-roovers geweest / die in so veel Eeuwen als de Hollanderen de Zee bebaren hebben / noyt zyns gelijke gehad heeft. In het begin doen hy ter Zee begon te baren / dzoeg hy hem heel burgerlijk / zynde een opgeschote Jongman / met blonde haren / en schoon van gebarnie / de Daert oeffnende / beyde so wel op Guinea als elders / so dat hy om zyn gelt wel aen te leggen particepeerde in de handel van den Avonturje / die tot dienft van 't Vaderland by de Hooge Overhepd aen-gelegt was tegen Spanjen / en voornamelyk tegen de Kapers van St. Lucas en Callis / ook Dupnikkers en Oostendenaers. So men seyd / siebe hy daer zyn meeste Midde- len by op / het welke oogschynelyk wel gegaeu soude hebben / maer de Dupten die gekregen wierden / en quam niet eens tot voordeel van hem / of van de andere medestanders / maer waren over al by na vey geoordeelt / en baren laten / en schoon anders bleek / quam 'er evertwel niets van / het welke hy seer euvel op aten niet verdouwen konde: Van voorszigtig zynde (so men het voorszigtig nomen mag) hield zyn voornemen binnen / en kropte zyn leed op / van mentig zynde / om eens zyn gelegenthepd upt te vinden / dat hy onder schijn van selver op den Opand te willen gaen / hem als dan soude mogen wycken over zyn eygene Heeren en Landts Lieden / of dat hy zyn schade soude soeken te verbeteren mer 't nemen der Schepen van zyn eygen Vaderland / hier over sollicitteerde hy om Capiteyn te wesen van de Avontu- rys / dat sagewilligt wierd / zyne Heersers oy soekende die hy ten mede sende bond / het andere wierd hem tochertrouwt / niet denkende dat hy wat quaets in de sin had: dus geraekt hy allenskens met zyn dingeu getred / kreeg een Schip van hondert lasten met 17. stukken / en daer by tagtentig mannen / betooude hem seer begerlyc te wesen om in Zee te mogen gaen / en wanneer hy by gelegenthepd met yemand in woorden viel / van zyn voornemen tegens de Dupnikkers en andere Spaensche Schepen / sepd hy meensmael knik- kende met zyn hooft. Kom ik maer eens in Zee, of / so wanneer ik maer in Zee komen kan, ha, ha, ha, en met dese halve reden wisten de onbe- kende niet anders te ramen of hy wilde den Opand de byoek wakker openste- len: maer daer school wat anders in de woorden: Koom ik maer eens in Zee, O ja, so ik 'er maer in koom, en diergelijcke / waer upt namaels wel bleek dat hy niet anders vooz en had / dan te doen het geen dat 're wyl hact op gevolgt is: niet te min hy had zyn Commissie van de Hoog

De Zee-Rooverijen

Gerrit
 Pieterfz. A-
 vonturier
 valt, en sterft
 dies 't Schip
 Compaan
 koopt.

Compaan
 de Admi-
 raliteyt; en
 een Buys-
 man in son-
 derlinge
 handeling.

Mog: Heeren Staten Generael / en de Prince van Oranjen om uyt te gaen
 als oprechte Avonturiers doen. 't Schip daer wy vorens van aengeroert
 hebben / was gekogt van de Weduwe van Gerrit Pieterfz. van Medenblik,
 geweest zijnde een Avonturier van de W: Mog: Heeren Staten; dese had beho-
 men op de Spaensche Zee een goeden buyt die hy na 't Vaderland meende te
 brengen / maer ontrent de hoofden komende / so wierd in de nagt aen hem
 gebootschapt dat een van zijn alderbeste Voortgefallen (Malgom genaemt) in
 doods noot was dies hy opstond / en in donker uyt zijn Casjurt daer na toe
 lopende / een van de Lupken van boven neder viel / en hem so besceerde / dat
 hy van den val sturf / dies Compaan aen dit Schip quam vooz een gorde som
 en bleef'er agt duysent guldens op te quaet / was geheten 't Schip Walte
 had mede in de slag van Gibraltar geweest / doen Jacob van Heemskerk een gre-
 te Victorie bevoigt tegens de Spaense: hoewel 't hem zijn leven koste.

Nu begont een tyd te worden dat Claas Compaan na de Zee soude gaen ge-
 reet zijnde / gekomen wesende tot Medenblik, daer de Admiralliteyt Heeren
 doen waren; onder wiens opsigt hy als een goede Capiteyn mede 't Zee ging /
 so nodigden zy hem te gast / om een afschepds maeltijd te doen / en de sey-
 te drinken / 't welck ook gedaen wierd / biertoutwende dat hy 't wel met de
 Republyke of het gemene best meenden / in 't scheppen seyde Compaan zy wilt-
 de so wel doen en betalen het gene vertert was / wisten wel dat hy al zijn ge-
 reed besceed had aen de uytvusinge van 't Schip en zijn toebehaven / souden (een
 goeden buyt verckregen hebbende) haer dankelikh wederom belonen / en liever
 dubbelt betalen / ja waer het wesen mogt rijckelikh vergelden / de Heeren de-
 den sulks uyt een goederen inboyst / en daer op gaet hy met veelerbiedighyde:
 en epndelikh met een goede vooz de wint in Noorden de Oecaen / het eerste dat
 hem ontmoete / was een Bups van Egmond op Zee, die hy aen boort voert /
 de Bupsman vond hy b: sig agter by de Galg / daerse gemeenikh de wasken
 op leggen / en komende vzaegde hy terstond na den Stuurman / die quam
 verbaest met de hoed in de hand / biddende dat hy zyn en der zynen leven bes-
 schonen wilde / want meende dat 't een Dupnikker was / dan Compaan sey-
 de niet te begeeten van een Last Haring / endat nog vooz geld / het welck so
 gewillig na gekomen wierd / dat hem de Stuurman daer by nog een Con-
 gesoute Djs bereerde / en men handelde vziendelikh / dog in p'aets van
 geld / gaf hy de Bupsman een hand-teken om de betalinge tot Hoorn te
 binden by de Heeren ter Admiralliteyt van het Noorder Quartier / daer hy
 mede te vreden was / niet wende of hy was een vzoom Capiteyn van het
 Land / en had den Haring bups verhogt / gelikh deselve doen ook seer
 geldig was / scheppen met een goede adieu. Als de Haring-bangst ge-
 daen was / en de Bups-leden tot Enkbuysen quamen ging de Eg-
 monder na Hoorn, en besogte van de Heeren ter Admiralliteyt zyn be-
 doeninge / vertoonde een Gebelste van Compaan haren Capiteyn / so hy
 meende / de Heeren sagen op malhanderen / beskerende hun nu dat den
 Zee-rover niet goeds in den sin had / gaven tot bescheyp / hem aengaende /
 hadden daer vooz niet te betalen / wilden geen geld geben vooz so een
 Schelm / die de Ordonnantie der Hoog: Mog: Heeren Staten niet alken re-
 buyten ging / maer ook hem heel tegens het welwaren van 't Vaderland
 hantten: hy moegt de schade aen zyn been binden / en gelukikh rekenen dat
 hy

hy 'er so afgekomen was / want Compaan daer na selver tegens hem getuygde / waer hy seven of acht dagen later in zijn Bups gekomen / doen hy ses Schepen op een dag nam / soud ook al aen den selven dans gemoeten hebben. Waffonaer verhaelt dat Compaan maer vier dagen in Zee gewerst zijn / de verlies hem tegens zijn ordonnantie en nam een Schip dat hem niet toe behoorde / de buyt onder de zijne Perate deplende / 't welk hem so grote reputatie onder 't Spaen maakte dat hy by ontwedert tot Vlissingen in most en van daer terfont vijftig man meer in kreeg / waer mede hy weder in Zee liep / en stelde het so aen dat een peder booz hem bezest was / ja Spaensjaerden / Portugijsen / Fran'chen / Engelschen en alle Zee-barende lieden een schrik aenjoeg / en booz hem beefden / mits de heilige aenbullen / die hy met zijn Volk dede / en alles verniede wat in de Furie aengetoffen wierd / maect in hoelen bloede niemant aen den lijve beschadigende.

De Zee-rooverij van Compaan vangen aan.

Gedurende den tijd van Claas Compaan Zee-roben / heeft een grote menigte van Schepen upt alle contrepren des Werelds genomen / maer hoe menig hondert Zeplen by hem verobert zijn / is self by hem zwaertlyk te weten (schijft Waffonaer) dog hy verklaerde aen de Egmonder Bupsman dat hy meer dan van 350 zijn wil had gehad / hy wierp zijn Journael van uptgys in ontfangen al vzoeg buyten boozt. De paerden in de wagen geslagen zijn de met Compaan, die holden van hant aen / en hy tasten ober al toe / nam een Hamburger, (die dog grote lozden-draijers zijn) en verklaerde hem booz een goede prijs / en vijft weken by hem gehad hebbende / heeft 'er nog ander mede in 't net gejaegt / een ander Hamburger komende van St. Ubes wiert vermant dese meende by te zijn / van hy set 'er 26. van zijn Matrosen op / die in de Spaensche Zee geracht zijnde / daer mede deure gingen / waren daer ober eens geworzen en lieten haer Capiteyn toe-kijken: 't word gesegt / dog heeft hy my het meeste geloof niet / dat hy een Schip vol Ammonitie van Oorlog ontfont / dat hy meende een goede prijs te wesen / en byz verklarerd wierd / desgelijks met dyle Pijlsen onder Zeeland komende / en verstaende dat 'er so veel valse Cognosementen gemaakt waren / daerom oozsack nam en aen de kust van Barbarpen te lopen / om hem selven Meester van de Schepen te maken / teetwyl dat men upt het geene verteld is / wel verstaen kan / hy Compaan in zijn upbaren boozgenomen had / hem tot het Zee-roben te begeben / tot wraake van het leed dat hem dogt aengebdaen te wesen / hy nam in krozten tijd / ja in wepnig maanden een groot getal van Schepen / so upt het Vaderland / als elders / so niet geweld als met practijche / Siewert

Veel Schepen by de Zee-rover genomen.

Siewert Cornelisz. uyt den Condaar genomen.

De Zee-Rooverijen

4
 helpen setten / en hem Compaan volgen tot in de Haven van Dupnikerken / so
 Wassenaar verhaelt / daer lagen wel Dozlog-Schepen booz / maer zy bleven
 aen hare Ankers getuyt / als se binnen gekomen waren / verschuyden hem
 eene Jan Jacobitz. van Suerwou in 't Schip so bedektelyk dat se hem niet binden
 en konden / hoe seer se sogten : 's nact te elf uren begaf hy hem upt de schuyt-
 hoek / valt by het Roer neber in de Haven / bzecht booz 't Hs tot op het strand
 gaet boozt na Grevelingen. zwind albaer des nactis te twaelf uren mede
 vooz by den Hoop / op d' ander zijde van de Stad / langs de strand na Calis,
 alwaer hy in de Corteguarde (byna bezoren en byna verkleumt) te dyle uren
 arriveerde / daer hy hem warmen en drogen mocht / zynde den dang ont-
 komen : hy beklaegden zyn ongeluk seer / dat dyle Staten Dozlog-Sche-
 pen en een Jaecht die haer tot Calis ontmoete / hen niet ontfet hadden / sose
 gemakkelijck hadden konnen doen / Compaan was mogelijck om harent
 wille ook in de Haven van Dupnikerken gelopen / dan weet niet met wat
 Licentie / altijd de Schipper Siewert Corneliz. wierd in 't Spaensche roof-
 nest in strenger gevangnisse geset / by de welke nog 70. andere gevangenen
 mede quamen / die met 'er tyd van den Dpand ingezagt wierden / so dat
 Compaan van hier en elders behalven de Schepen heel byt kreeg / dat op de
 wederz seer aenkomen moft / dog hy ginget mede deur / maecten hem vio-
 lijk met een anders Banket.

Diferetie
 in 't nemen
 der Sche-
 pen en wat
 Natic by
 verichoon-
 de.

In 't nemen van de Schepen gebuyt hy de voorzigtighepd / dat hy alle
 Nation met den eersten niet tot Dpanden maken wilde / spacende de Engelsche
 en die van Berberpen / als die van Sapphen Salee; mitz altemet onder hare
 vleugelen te schuylen / of op hare kusten by te zyn ; van dese beyde Volker-
 en die hy verchoonde sullen wy beginnen wat te seggen. In Hlarb tot St.
 Klara en daer ontrent quam hy dikwils / bysonder in den Jaer van 1625. al-
 waer hy eens te lande ging by den Gouverneur Willem Hol; en namaels
 noyt wederom hem te vergaen / als geschiede / maer zyn geselschap liet noyt
 na by hem en ontrent hem te staen / gelijcke by Simon de Darlier de oude
 plegen / als hy nu in de Kamer gelepd wierd : omme te slapen : die worde
 van agteren en van vooten met sterke wagen van de zyne beft / maer dan
 een slaep-plaets van de magtigste Dozst / maer in den dageract begaf hy
 hem wederom Schep / noyt binnen de twee jaren zyn boer wederom : op het
 Land stekende / hy hadde door toelatinge van den Gouverneur eenige Spaen-
 sche Duzt-goederen (ontrent 16000. Gulden waerdig) aen land gebzagt /
 die albaer verhogt souden worden / en bequaemen al eenige penningen daer
 af / maer terwijl hy 'er lag / quamen des Konings van Engeland's Sche-
 pen die hem dede vertrekken / en doen was al het gene byt dat hy aen
 Land hadde / dit vertoorende hem so seer dat hy booznam alle de Onderda-
 nen van Groot Britanie aen te tasten en te beroben : sa hy nem op den dag
 zyns verlopen seben Engelsche Schepen / die wel rijkelijck geladen waren /
 sien dubbelt zyn schade vertolkende / gebzagt zynde waerem hy sulks dede
 gaf tot aarwoord / dat des Konings Schepen hem verjaegd / en dat zyn
 goed by den Gouverneur of Admiraal in onderpand stond / dat op hy
 hen wees / na dien tijd dede hy grote schade onder de Engelsche / Schot-
 sche / en Hsche Schepen / al nemende die hy vend / het eerste geed (sa vpe
 andere schryfberg blykt) dat Compaan van den Konig van Engeland ge-
 nemen

Vyandschap
 gekregen
 niet de Ba-
 gelsche door
 de Koings-
 laa.

Van CLAAS COMPAEN.

5

noemen was / had hy tot Plemuyden in gebzacht / want also hy hem beel op de Spaense Zee onthielt / des gelijchs ontrent de Straet van Gibraltar, die de ouden in boozieden tijden de Colomme van Hercules plachten te noemen / so had hy van daer genomen eenige Schepen die van Candia quamen / geladen met Wijnen / Amandelen en Annijs, willende na Holland / de getoosf de Goederen upt de Schepen / deed' hy in een Pak-hups brengen / om aldaer ten Durfsten vercocht te worden / een wyltje daer gelegen hebbende / wiert 't de gene bekent gemaakt die de Goederen ontnomen waren : de Eypgenaten tasten hunne Goederen (sonder schade te lijden) weder aen / en bzachtense 't hups met bewilliging van den Konink van Engeland / die doen in vervolging begon boozt te varen / en sedert alle blijtaenwende / om de Zee-rober / ofte wat men van hem achterhafan konde / vast te houde / sonder weer te geven / en hastelijken last gaf / om hem in alle Havenen op te soeken en gevangen te nemen / en te doen verleren 't gene daer hem eene ander boozt wagten mogt. 't Geviel dat een Schipper (komende upt de Middelandse Zee) tot Plemuyden in liep / daer de Schipper en de Stuerman van gevangen wierden / wantse belast wierden met de naem van Compaan, doch de Stuerman redde hem eerst by en daer na den Schipper / als de Konink bebond dat hy boozt loogh / upt van Claas Compaan bedrogen was / deed' hy eenige Schepen upt rufen / die niet de minste waren die hem na jaegen / had hy te bekomen geweest / sy souden een beter en gang met hem gegaen hebben. Komende des Konink's Schepen in Yrland, wierd' op alle plaetsen daer de Zee-rober goederen hadde deselve prijs gemaakt / tot St. Claar en elders / waer van in 't bervolg byder. Tugdende so de Lex Talionis ofte de Wet der vergelding / met sulken mate als gy upt-wect / sal u weder in gemeten worden / en 't gaet met sodanige Goederen gemeenlijk :

Een Schip
per met de
naem van
Compaan
belast.

Lex Talio-
nis of wet
der vergel-
dinge.

So 't quam so 't voer, so gewonnen, so geronnen.

Die al de Werelt soekt te beroben / word weder al de Werelt tot een hupt / gelijch de Sermaten, ofte Schytsche Volkieren Alexander Magnus boozt wietpen / en van de Konink van Spanjen gesegt word :

Dat hy de gantsche Werelt tot hem te trecken socht,
Daerom van alle Natien ontrocken wert.

Want waerlijken Claas Compaan die hy na alle man beroosde / moet nu lijden / dat selfs de geene die zijn Dzienden scheenen te wesen / hen beroben / daerom was 't geen wonder dat hy sig selven so verbaerde / om hem niet meerder in de trouw van dit Volk ober te geven / als tot St. Klsar geschiet was / want aen dit staeltje was wel te bespeuren / watse met hem gedaen se uden hebben / indien de gefegenthryt sulks boozt geworpen had. Als nu Compaan van plaets verzept en niet wijs van Dubling aengekomen was / quam des Admirael van Yrlands Soon eens an boozt omme de Schepen te besigtigen / ende Capiteyn te besoreken / sonder te weten (so het wel schijnt) van de onlusten die daer tusschen den Viceroy van Yrland, ende Compaan wedervaren ontsaen was / upt oorzaak dat die des Konink's last volgen moest / hy besen nu weder van boozt wilde / heeft Compaan geseyt dat hy moest in het Schip blijven / en gaf hem de redenen waerom / sout een Yrsmann Francois genaemt / an de Stadhouder van Dubling, op dat die soude komen om die Jongen Heer te lossen / tegens eenige Vidualle ende andre Goederen die hy aldaer in een Pak-hups hadde leggen / zijnde ontrent dertig duysent

Den Admi-
taal van Yr-
lands Soons
wedervaren
met Com-
paan.

gulden waerdig / doch Francops heerde sonder beschept weder / 't geleck als
 of sy 'er niet moe te doen wilden hebben / waer dooz hy nog wel drie-malen een
 Dode af waerdigde / met ozeppementen / dat hy des Admiracis Soon aen
 de Heerde wilde hangen laten / sose hem niet en losten booz de gemelde goederen /
 dan 't was dat oude deuntje / en weer aen niet / daer benebens en konde hy geen
 beschept verwerpen van zijne vyzheyt / op de Haven en daer van de booznaem-
 ste plaetsen nu al afgedreven was / dies wozotte hem weder op den Milord De-
 pute oste den Viceroy van Yrland, om de victualie die hy op 't hoogste vandoen
 had / en hem onthouden wiert / heeft eyndelyken ende niet tegenstaende zyn
 gramschap de Jongman onbeschadigt na Land toe-gesonden / gesegt/
 ey! wat sal ik met hem doen om my te wrecken over de onschuldige, en wat
 sal my baten zyn dood, siet dese Duyvels en bewegen haer niet eens over hun
 maegtschap, en souden hem liever laten hangen, dan my 't goet te laten volgen
 ten was my niet om 't goet / maer meest om de victualie die my seer verlegen
 maekte; siende datter niet afvallen wilde / heeft zyn Zeplen opgehaelt / en
 nam terstont booz de boer op / alle Engelsche / Schotse en Nische Schepen
 niemant versehoonende, hen wijsende op 't goet / dat hy hier en daer in onder-
 pand gelaten had / so hy sepde / en wy verhaelt hebben / upt welke Schepen
 hy goede victualie ende andere verbersinge booz zyn Volk bequam / en niet
 weynig buyt / leest hier van Wassenae 13. deel / Pag. 31.

De Viceroy
 van Yrland
 met Com-
 paan, nu
 vrienden
 morgen
 Vyanden.

De Diceroy van Yrland / Milord Depute zijnde de Grave Strassfort, bot en
 dermeit / hiel booz en alcer de Konink zyn last gesonden had / om Compaan
 in alle zyn Wazsrepts Havenen, desgelijks, zijne goederen aen te tasten / se se te
 lieygen konden / deel onnuegankig niet hem Claas Compaan, dewelke hy veel-
 malen op zyn schip vergaste / en buyten alle twijffel had hy 'er geen schade van
 so dat hy conbentle oste oog-lupkinge de Schepen van de Zee-eeberg / vze-
 lijken de Havenen in ende up quamen / en dat de Matroosen wannet se wil-
 den / vzeleijck aen Land mochten gaen / om booz gelt alle te liepen: maer als
 des Koninks gebod gekomen was / en niet langer daer na des Koninks ey-
 genden Schepen om hem te verniesien / en 't gebod stricktrijken te doen onder-
 houden / buyten twijffel dooz zware aenschrybinge van de Habueling Wozien
 Koningen / Prinzen / en Lands Standen die onwettelijck booz hem bescha-
 digt waren / so was al de Dzienschap gedaen / en Compaan most zhr. blesen
 paeken / want anders souden veel Honden der Haesen dood gewort zyn / welk
 na-sagen hy ontsprong / seer klagende ober de ontrent van de gene / dien
 Dzienschap hem te boozen onverbreekelijken schreen / hoewel die niet an-
 ders dan op genot gebout was / hy was seer te onzeden op den Diceroy /
 desgelijks op Willem Hol, die zyn Goederen vzejs gemaekt hadde tot St. Klaer
 (als verhaelt is) sa hy wozde de Engelsche Natie tegen / so veel de D-
 ceroy aenging / in het eerste meende hy noch wel wederom met deselbe in
 onderhandeling te komen / om ook vzeheyt / al koste 't wat buyt / op de
 N-sche Zee-boessenen en Havenen in te hoepen / maer hoe hy het aenlypde
 hy klopte aen een doofmans deur / want de Dzienschap was heel in de
 az gewent / my is verhaelt van een geloofwaardig Persoon die sepde van
 hem sefs gehoozt te hebben / dat Compaan siende de belosten van den
 Diceroy gants tegens hem aen- liepen / en in plaats van helpen / hem
 meende te berleyden / booz-nam sich selben te wrecken / niet de eerste gele-
 geschept

genthep die'er boozvallen mogt / nu was'er een kasteel op seker haben in
 Heland gelegen / daer doen ter tijd de Viceroy op was / het welke hy booz-
 nam te overrompelen / om zijn ongeluk te vergelden / of welke te oeffenen /
 alles tot den aenslag gereet zynde / is met zijn Sloepen gewapent en wel ge-
 mand in alle stilhep en in 't donker daer na toe gebaren / nu so was het al-
 les aen den Viceroy te horen ontdekt die op hem pasten / aenhomende so /
 wierd het Kanon van 't kasteel gelost / dat hen-lieben onberhoets toe quam /
 siende hoe ter geschapen was / keerde weder te rug sonder iets wat uyt ge-
 rigt te hebben / of zyn verstoort gemoet te mogen koelen : een of twee da-
 gen daer na is 't gemelde kasteel afgebrand / niet metende waer dooz / som-
 mige sepden / gelyk Compaan Vezraders onder de zyne / dat ook de Viceroy
 ontroutwe personen in 't kasteel hadde gehad / die ongekogt / so een buurtjen
 aengelepd mogten hebben ten beliede van Compaan , doen den Viceroy booz-
 noemd in Engeland gebangen sat / en dat men om zyn halz dong / gelyk hy
 ook daer na onthooft is / sepd Compaan menigmael / het moepde hem seer
 van zyn groote behende en onder-koning / sy waren wel eer so menig uurt-
 sen met malkander vzylyk geweest / dese most in de kon sitten / daer het so
 vermakelyk met ahsopen soude / 't welk ook wepnig daer na hem suer op-
 brakt / doen hem tot Londen op 't Schavot dooz den Beul met een Wyl
 het hooft afgehoutwen word.

Zyne Opandschap is met de Engelsche gebleven tot op 't jongste van zyn
 Zee-roben / sulks blykt wel uyt zyn schrybens van Wybrant Schram , daer
 hy van mening zynde vier Engelsche Scheepen te nemen / die gekomen wa-
 ren van Guinea rijkhelijck geladen / dog daer mede een slot van rekening
 hadden te maken : en dan boozts na 't Vaderland te gaen.

Een Engelsche Zee-rober die kostelijcke Gupthoederen gekregen hadde /
 lag aen een seker Eyland van de West-Indien / mogelijck om nog meerder te
 behouwen of op te soeken / hier quam Compaan met zyn drie Scheepen by / so
 lag daer nog ontrent een groot vermaert Zee-rober / dese drie partijen loerden
 op malkandere / en hadden d' een den anderen gaerne ten boozdeel afgesien /
 booznamelijck so blamde Compaan op de Engelsman / en vzesde dat de
 andere Zee-rober hem boozkomen mogt / dese zesde (mogelijck uyt bedug-
 ten van zyns Opands booznemen) des nagts weg / Compaan sulks be-
 merkt hebbende zesde hem na / en het duerde wel een dag eer hy hem bord /
 booznamelijck daerom / vermits het mistig weder was / daer by he wande /
 vertoonde hem ter front byand / dies schoten eerst geweldige tegens malkan-
 deren / doen klampde hy'er aen boozt / na kloekmoedige weder-siant /
 siende de Engelsman dat'er geen kans was om dooz te slaen / most 't Schip
 overgeven / in handen van Compaan , die terst alle dingen in gorde opzide
 gestelt hebbende / in de Engelsche Zee-rober een so groten schat bevond /
 van Goederen / Gelb / Juwelen en anders / dat hy'er hem selben seer ober
 verwonderde / sulks menigmael daer na by hem verhaelt is / met 't seggen /
 ja myn bont in deselve eben en oneben / waer ober wel te vermoeden was
 dat hy de schat daer van niet woerden konde.

Een En-
 gelische Zee-
 roover met
 een groote
 buyt van
 Compaan
 genomen.

Wat zyn vertrek-plaets aengaet die hy tot Saloe en Saphi hadde / die ge-
 schiede om dat die Steden en havens staet seer genegen waren om te hande-
 len met de Zee-robers / en deselve onder hare bescherming te nemen / om
 dat

dat daer booz haren handel seer vermeerderd wiert / tot verkopinge van zynen
 Bupt / Goederen en pryzen (schryft Wassenaar) gebuypte hy veel Simon de
 Dancker de jonge / tot Salee, want oen eersten goeden buyt die hy kreeg verhogt
 hy aen gemelde Dancker, die'er groot pryshyt mede deed / nautwelkx het bierendeel
 van de waerdije daer booz betalende / maer hy hadde kofse van noden die de
 selve Dancker hem leverde / de Pryzen die hy de Duppuyters verhoecht wierden /
 stiet men seer goeden hoop hen oversetten / 't is gebeurt dat Compaan een Schip
 na n / vyf-en-tachtentig duysent gulden waerdig zijnde / (so de Schipper
 seide) hy liep daer mede na Salee, vond'er Handelaers die gestolen Goederen
 op-kopen / wilde daer booz kuyd / Loot en Lonten hebben / de Handelaers
 in-rekende dat Compaan de Ammonitie van Oozlog van noden had / hielden
 die op geld / en wilden 't niet oversetten dan met groote avance / en hy gaf dat
 kuyt dat daer was op de Velsche pryse: Desgelyks gebieft dat hy een Man
 van S. Majo nam: uyt de Middellantsche Zee komende / waerdig zijnde hon-
 dert en dertig 1000. guldens, en hoe-wel 't hem moerpelijken was van een soo
 groten schat booz so wepnig gelts te schepden / nogtans so waten die twee han-
 delingen zyn waeract, soner dieniet kommende uyt-regten / andere Pryzen die
 hy hier en daer bzagt, verhogt hy tot hogere pryse, de koop ofte waerdije konnen
 in-wagten / als hy eenige verwonnen hadde / die sette hy te Lande daer 't hem
 best gelegen was / de Francopsen die hy op 't Schip van S. Majo bond / selde
 hy op een Nooys Scheepjen / dat hy mede afgelopen had / ende daer mede
 liepense na 't Dad rland. Desgelyks omme zyn Bupt-Goederen te verkopen
 innen Salee, is hem Jan Jansz van Haerlem (na dat hy verarmt was) mede
 seer dienstig geweest / meenig hondert duysent guldens waren aenlant / en
 Nooysche Ducaten wederom brenzende / doen hy het contract met hem maek-
 te / om zynen makelaer te zyn / gaf hy hem duysent guldens op de hand / tot
 een vercoeringe / en wat hy namaels daer meer by dede; hier na die van Salee
 houden hem by naest als een Republijk / sy hebben den Konink van Maroco
 (die Milay Sidan genaemt) wiert in 't laetste doen bligten / booz de Santo de
 Stad gewepgert: de Engelsche Negotianten (om trent Compaans zyn aldaer)
 leb-uden haer 12 stukken booz alle de Engelsche Slaven die'er waren / in enige
 carijul man van de zware dienstbaerhepd verlossende / de stukken lepden te p
 heuce Wallen / om haer te verdedenderen: Binnen Salee segt N. á. Wassenaar,
 (wiens woorden in dit verhael veel gebuypt worden) wiert groten handel ge-
 dreden / dan zyn meeninge is van gerooft de goederen. Den Zee-rober Compaan
 hant op zyn pardon niet verbedende vercoerden / sag daer ook booz de Stad met
 twee Prinsend' eene was een Engelsman met stuk-goederen / d' ander was een
 van Enkhoyzen. Als de Konink Milay Sidan van Saki tot Maroco weder-ge-
 keert was so berstont hy dat de twee Zanten (namelijken die in 't bebergte woo-
 nen) geaccoordeert waren om hem weder te besteijden: so dat zyn concept van de
 Alcide van Salee te gaen bebegten / te niet liep / 't geboelen van de bezre-si-nde
 was / dat sulke dingen by oog-luphen van de Koningen aldaer wel geschieden /
 en ma'ien semblant of sy hen om sulck en d'ergelike stukken seer verstoort
 hielden / daer se al-te-met wel mede te vreden zyn. De Zanten daer van breweilt
 woort / spruyten uyt de Allariben, sy oeffenen hun in den Oozlog / houden
 hun op de straten en Oerbanen / vallen op de Carontwanen / plunderen die He-
 den

Stad van
 Salee, en
 haren Kon-
 ink Milay
 Sidan.

Van CLAAS COMPAEN.

den Goederen / en slaen hen dood / 3p zijn verwoesting van het Land / heu-
den hen manier van woninge / in Centen / gelijk de Carter's verplaatsen van
hier tot daer / onder deselve regeert een Hoofd die se Zeck noemen Doende de
Koning of Keeser van Maroco tot Madagoor was, quam'er Claas Compaan mede
daer hy zijn laetste geroofde Iser verkogt / in 't gesigte van den Koning /
(het Quintal tot 7. Gulden 10. stuivers) die hem selver spreken wilde / het
welke ook voorgeballen soude hebben / so sulks het outweder niet belet hadde /
het was heel wat bzeemts by den Koning (schijft Wassenaar) sulken sa-
meusen Zee-rober te sien / in wiens saceur hy lang te boren / een byzen pas
verleent had / noemende hem Meester van de Zee / en zijnen Diene / zij de
hy de Moeren een wijse van spreken / ofte eer-woorden / dien also te gebre-
ken / waer upt wel af te nemen is / dat hy by den Moorschen Koning hoig
geagt wierd. Hy verkogt zijn Waren al veel op Madagor, dog aldermeest
van Iser en Koper / dat hy bequam. Van het sterben des Konings Mocha Sidan
is bzeet te leesen in de Historien van Nicolaas á Wassenaar, Deel 15. Pag. 12.

Jan Janisz van Haarlem, was met een van de Hollandsche Zee-vaarders / die
het bzeemts aenstelde / en zijn Commissie groffelijc te buyten ging / atig te
nemende / wat hy konde agterhalen / verschoonende gren van onse Vaderland-
sche Schepen / met de welke hy na Saphi en Salee voer / om zijn roof-goed
te verkopen / daer wierd hy een Renegados Mamulucos, een t. rlochend Chri-
sten / en den Krok aengedaen hebbende / toznde veel andere Christen Slaven
om den Krok mede aen te doen / tot verlatinge der Zalighyde die in Christo
is / hy was veel slijmer dan eenige Turk / na het spreek-woord / Een
verlochend Christen, den quaetsten Mahumeraen.

Hy troude tot Salee een Vrouw / zijn eppen Wyfen kinderen verlatende
die hy tot Haarlem hadde / wierd van een kleyn tot groter / en boozts tot
een Admirael ter Zee / daer hem de Koning van Maroco mede begunstigh had
met de beneficien van Ankeragie / Pilotagie en Haven-geld van Salee, dat een
goede somme Gelds's Jaers heeft mogen opbrengen: doen hy et se heming
met Compaan kreeg / presenteerde deselve een goet Schip te te setten / hy
soude maer binnen komen / maer de Dog was te schalk / niet verter werde
op het lieflijk nodigen van den Aduer / daer so wrpning voer stappen van
weder te rugge quamen / hy wist hem wel buyten te houden / daer na is dese
Jan zijne saken so veragter / mits de Alcaide van Salee (de Marocksche Ko-
ning buyten gesloten hebbende) hem de vorige beneficien onthiel / en sel den
hy zijn best dede om die niet af te staen / was de andere hem te magtig / een an-
der jagende is hy te eenmael uptgeteerd / het quam ook so bzyre dat zijn booz-
naemste geselschap als Matthijs Boerel, van h. in trok / dies Jan op dat hy niet
hi grote armoede soude verballen / Compaan boozmakelaer begon te bieren /
dupsent guldens op de hant ontfangen (als gesepd is) daer hy redelijken prosp-
teerden / epndelijc op het schepden bereerde hem Compaan een bequame
Schip met 12 gotelingen / daer mede hy met een verloten hoop straet waer is
la. Iep / wepnig reders zijn sachs siende / en is boozts met hem heel slegt af-
gelopen / leest Wassenaar 23. Deel / Pag. 13. van zijn Historien.

Jan Janisz.
van Haar-
lems leven
en bedrijf.

Simon Danser die men de Jongenoemde / in tegenstellinge van zijn Va-
der de oude Danser, was mede een seer vermaerde Zee-rober / en gelijk alle
de andere of ten meestendeel / een gelukkig begin / maer een ongelukkig
ende

epnde bekomen hebben / so heeft dese mede (wann'er 't de Heer verbzoot) met zyne Portupne gewozfeld en onder gelegen / dese was 'er / die Compaan in 't eerst veel Bupt-goederen en Schepen af-kogt / wann'er hy onder Salee ten Anker quam / maer so goed koop dat Compaan nootsakelijc zijne Buiten op een ander venten most / dat so 't schijnt jalouf op onder hem en Dancker verzoofachte / en epndelijc upbzak tot openbare Vyantschap / mitz d' een ook misgunde de groote bupten die de andere opbzagt / hier overleptet Simon de Dancker met nog een vermaert Zee-rober daer toe / om hem met zyn grote schat te overweldigen / so op 't onbersiens of anders / Compaan ging van Salee in Zee / bequam wel haest een bupt / heymelijc hondschap van haer booznemen op hem aengelept / komende booz Salee weder ten Anker / boer aen Dancker Boozt / en ging / eerste het dessejn in het werk honden stellen hem vergasten / hy toande sig heel vziendelijc en wierd onder veel dingen van hare gelegenthepd vertelt / hoedanig datse 't hadden in hare Zee-roberijen / also nu een goede en vzielijke maeltijd gehouden hadden / moesten de Dzienden hem dien dag hy komen / en in zyn Schip de maeltijd doen / de Dancker met zyn maeker quamen sonder ecalg ergwaen en waren vzielijc / na 't eerlijc onthael seyde Compaan tegens hen / so hy nu wilde moestense beyde zyn gebangen blijven / want hy versien had datse van mening waren hem zyn Burt / Schip en goed afhandig te maken / dog gaf hen een van twee de keur / of hem terstont beyde hare Schepen in handen ober te leveren / of bianoen vier-en-twintig uren geteischap te maken om te slaen / en als vrome kapiteynen met hare beschermen / dit onberwagte voozfel konk hun heel vzeemd in de ooren / niet te min kosen epndelijc also het niet anders wese kon / als van twee quade 't beste te kiezen / lieber te willen daer booz kampen dan so plotselijc haer Schepen ober te geben / boeren na boozt en machten alles tot slaen vaerdig / de tijd verlopen zijnde / quam hem Compaan by / en bzagt 'er sulken Kanon-spelen a:der / dat de een hem ober gaf / en Simon de Dancker ontslypte: die mogten heugen

Van den huyt des Beyrs koop gemaekt te hebben,

eer hy gevangen was.

Compaan heeft tot zyn gebuyk veel Schepen gehad / op 't hoegste is hy seben sterck geweest / maer dien magt te groot zijnde / om alle dien ongeregelden hoop te beheeren / daer benebens het ophopen van vteralle en verberfchinge te zwaer / dat niet aller wegen na noodzuse te krygen was / so greff hy 'er altemet een / altemet twe vermindert / somtijds de bupten ook te schaers ballende de Schepen die hy te veel hadde / heeft doen verkopen / en de beste Watrofen op de andere verdeeld / somwijlen gingen se sekore met de Schepen ende Bupt deur: als hy 't Oost-Indische Schip aen viel / was hy dzle Schepen sterck / hy soude 't selve niet gedaen hebben / ten ware de Schipper gesegt had / dat hy een Guinees-Vaader was / (staet te letten dat Compaan lange op Guinea gebaten hebbende / wel wist wat deselve waren) ten waer him niet onbekent geweest / dat sulke groote Schepen na Indien gaende / dzle of vier hondert man sterck zyn.

De seer
gevaarlijke
staet van de
Zee-roverij.

Den staet van desen Zee-rober en zyne met-gesellen was seer dancgerus / noyt haer in gerusthepd bindende so veel hem ofte zyn Persoon aanging / in de nagt als hy hem te slapen leyde hadde hy zyn bloot getweert met een

geladen Piskolen by sich / hem altijd duchtende / dat zijn Bootsvolk hem overballen souden om zijn so grooten schat / daerom hy ook niet sonder groote redenen daer toe te hebben tot een Egmonder Bisscher seer wel sepde gy klaegt, van u ongemak; en ik heb meenigmael voor een uur twee of drie Apens, datse op mijn pasten groot gelt gegeven, en in gestadige forse moeten zijn, en niet alleen voor anderen, maer ook voor mijn eygen Volk, en nochtang betroude hy op eenige van de zijne / dat hy zijn leven te eenemaal in hunne handen gaf / die hy gestadig met gaven onderhouden most / eventwel most hy in gebuerige forse staen; de groote koningen daer in gelijk zijnde / die in haer Haben altoos Ravaljax hebben / die op haer verders passen / en waerlijken so segt Job seer wel dattet getal der jaren verborzen is voor de Godlossen / want segt hy alles waerse horen doet hen verschycken / en so het ook vrede waer / sy souden ook vreesen den verberber komt. Exempels daer van zijnder genoeg siet eens aen de vluchtende Cain / de angstvallige Dionisus en den Plumstrijker Damocles, waer van de Poet Horacius aldus segt:

Noch Siciliaender spijzen
Sullen hem zijn vzeugt doen rijzen /
Noch de Lier haer soet gelupt:
Noch der Vogelen gestuopt;
Stellen het gemoed te vreden /
Men die Man vol quade zeden /
Die op 't hooft siet hangen klaer /
't Bloot Swaert aen een Paerden haer.

Diet-te-min so veel 't meestendeel van Compaans Volk aenging / dat was altijd beducht / dat niemand van de Troepen met eenige complotteren souden / en hem om den hals vzeugen / dan soude haer geselschap te niet loyen en sy aen de Wal niet en vreten / niemand sulken dexteritept hebbende om den ongeregelde hoop by een te houden / 't welke de band van dese Synode der Zee-robereren was en so vast koopte datse tot den epnde toe onder Compaan haer Capiteyn gebied bleven / en na verloop datse geschepten waren / noch wenschten onder sulken een te dienen / die de Koberesche ordze so wel onderhield als hy / mitz weder zijn puzte die hem van de buyt toequam / datelijck te geben: en nadien hy een pdeer wel betackte / wilde ook gebruest zijn / gelijk de Graue van Mansvelt zijn A troestept maintineerden / als hy voor zijn Soldaten gelt hadde om te betalen / dies Compaan Soldaten hem ook mosten gehoozamen / die het niet en deden in isten de Sabal verwachten / gelijk als eenige weder spanniege gebruede / nu in een voorbeeld te stellen van 't gebaer daer in hy onder zijn eygen Volk was / so is 't gebuert dat hy eens op de Spaensche Zee een Schip bequam / geladen met twee hondert Pijpen sacte Wijn / en ontrent twee hondert Kisten supher / hier ober en was Compaan so seer niet verheugt / of hy vzege de booz het quaet dat 'er by na volgde / meymende na het oude spreekwoord / de Woif by de ooren gevat te hebben: Die hy niet los laten kon / en met groot perijkel vast houden most / want de Matroosen de gansehe ongeregelde hoop / begaven hen so haest het Schip obermant / en alles in ordze gesteld was / tot den lieffelijken drank / en dat wel dik gesupher / dronken hun tot op de middernacht vol en dol; ewige booznaemise van dese / zijnde

Een Wijn-
prijs brengt
C. Compaan
in lijfs ge-
vaar, doot
muytneren
van zijn
Volk.

De Zee-Rooveryen

11

Spicieren van de Compagnie / die lange tegens Compaan een weerstin opgebat hadden / die hem sogten by dees of gene gelegentheit van kant te helpen of te verschonen / wyders hen meester van de Duyt te maken / namen dese tijd waer / terwijlen Compaan vol sozge en bekommernisse in de Casjuit vertrooken was / leggende op een bank met gewect onder en neffens hem : sy spraken tegens hunne meeste gunst-genoten / dat nu de beste gelegentheit was om 't Volk op hen zijde te krijgen / de Capiteyn gebangen te nemen / en den duytweg te voeren / tegens de andere sepdense alte lange onder een Wang-gesag geweest te zijn / dat zijn regeringe tot wezetheit begon te strecken / dat hy niet socht van hem selven te bezijken / en hun al-te-mael kael en beroopt te houden / vol behoefstigheit blijvende / sy wilden soet met hun handelen en voordeel doen waer het mogelijken was / hier mede verwekten se een groot gerugt / veeldar onder zijnde / die weynig wisten wat het beduyde / sy liepen wel gewapent na de Casjuit om Compaan haer Capiteyn gebangen te nemen / of te van kant te helpen / wierden gewolgt van een hoop rautwe dzonkenen onbeswysde gasten / hy dit hoorzende steeg ober epnde / en terstont beset zijnde van drie Hoofden van 't spel / vzaegde wat se begeerden? daer op Hendrik de Hoogbootsman desre gelijken antwoord gaf / wy begeren dat gy afleggen sult u Capiteyns gesag / en een van ons in u plaetse laten treden / want wy en 't ander Volk niet langer onder u gebied willen staen / doen rees hy op van de bank en riep obercluyde of zijn Volk sulks begeerden? terstont was 'er een getoep / wy willen met de Capiteyn leven en sterben / en met dit seggen ontbielde moet der aer slagers / en Compaan zijn gewect opgebat hebbende / zijnde al bereets geassificeert met eenig Volk / dzees hun de Casjuit upt tot onder het Berdek / altoer dat vier Persouen dood bleben / en voorts met het knebelen en gebangen nemen der voornaemste Belhamers wierd de onrust gesilt / het Volk heeft Coorpaan op sleutw alle trouw en bystant beloost / die niet tegenstaende het groot gebuer geleden van de geene die hy te boozen seer becinde / socht geen vzaekt des woeds daer ober te nemen / maer alleen hun in boejens vast te sluyren tot dat hy die op bequame gelegentheit konde doen verlaten / gelijk hy dede / de reere hiet en d' ander daer / op dat se niet weder met malhar die wat quaert tegen hem bezrockenen souden / de Hoogbootsman hield hy langst by sich / liet hem epndelijken met een vereeringe van veel Ducaten mede aen Land setten / met het welke hy niet alleen veel onheyl werde / maer ook des te meerder gesag bequam.

Compaans
ordre sonder
ordre , en
weder-varen
in hongers-
nood.

In ordze van leven so het eeten en dzinken aerging segt Wassenaer, was goet regement / dan wy moeten weten dat 'er somtijlen de spijs groote-lijks ontbrak / en veel hunger lijden moesten / gelijk hem selver ook dikwils gebeurde / mit's sy hun ober al niet van eer-waren konden versien / want hy heeft getuygt dat het gebrek wel so groot is geweest op zijn Scheyen / dat men sichelijken een man om een buyk vol eten dood geslagen had / desgelijks heeft hy elwe of dzlemael als hem yemant daer ober aensprak dat het een te ongelijken handel was / so weynig Arweten booz een schip te ontfangen / septe hy 't selve nach booz geen quade wisseling te houden / want mogt het Jagt wel traer de Arweten niet ontberren / het bleek gensog / dat hun des lijfs nootdruft in enig-mael ontbrak / dat se dooz Hongers-nood een Land-togt moesten doen / en te solikte genonten wierd / die men andersing om groote Rykdommen niet en souden

fouden aengaen / want om Dictualie te verkrygen / togt hy veleer menschen
 leven / ja zyn selfs levens gebaer te stellen (de honger een scherpe zwaert zynoe)
 zy quamen ontrent een plaets daer de Spanjaerden (dunkt my meest waten)
 en een goede Frontier hadden / wel van eet-waren en ander lys behoeften be-
 sien; dog my is de naem dier plaets noyt bekent gemacht / hier voer hy met
 een goet getal van volk om een Landtogt te doen / of hy mogelyk Meester
 daer van worden mogt / of eenig Volk agter laten / tot verligtinge van
 de hofst / so men segt dat ook zyn meening was / eerste het Land konden
 bekomen liep 'er tegens strand eenige bzinginge aen / het welk eenig ongele-
 genthep veroorzackten / moesten de Booten aen het Anker laten leggen / en
 dooz het water baden / en ook zwemmen / hen krupt / Aoot en Lonten so veel
 bezyndende booz vogt / als het immers mogelyk was : en op de Wal zynde /
 wierdense in order gestelt / in Croepen verdeelt en booz geciepd / die van de
 vastighep hadden dit al vernomen / en alles vaerdig gemacht / schietende
 so geweldig dat 'er veel ter neder raekten / de slag-ordze verdeelt / en de
 couragie vernietigt wierd / zy hadden geen Kanon mede / en des te minder
 versten om d' een of d' ander hoogte (diese op werpen konden) te verdedigen /
 daer op vielen ook de Dvanden upt / geassiseert met geschut van 't Foxt / en
 dzeven hun na Zee / daer het ook een hafaert was / om daer dooz en aen de
 Booten te gerahen / veel sneubelden op het land / eenige verdronken in de
 Zee / en minder dan de helft quamen behouden in de Booten. Compaen was
 een kloek zwemmer en hy na de laetste / nu blugten de Lamboer / zyn Crom-
 mel nog behouden hebbende / wist geen raet om ober het water te komen / sp
 bonden hem daer op / en wierd dooz des Capiteyns kloekhep boozt getrokken
 en behouden / andersins had hy mede 't leven verlor en / gelijk selfs ook aen
 vele Officieren geschieden. Men sepd dat Compaen verhaelt heeft / dat hy
 zwemmende ober een van de Officieren / die al op de grond verdronken lag /
 en dooz de helderhep des waters klaerlyk gesien konde worden / noch be-
 horing kreeg omme na hem te duynen / en den Dinger af te snijden daer
 hy een Gouden Ring met een uptnemende gesteente aen had; of het waer is
 weet ik niet : wederom aen boozt gekomen zynde / behoud hy aen zyn Volk die
 gemist wierden / dat het geen kleyn getal en was / nochtans heeft hy (so men
 sepd) dikwils vertelt / dat de somme van het verlies noch te weynig was /
 hy het gene dat wel van nooden had geweest / om wat meerder verlichtinge
 in de hofst te krygen. Sy hadden / schryft de meer-gemelde Wassenaeer, ook
 menig nael veleer dingen gebrek / booz een bolle Pier-lants Garen / gaben-
 se een halve Pistlet / en andere kleyne Hollandsche noodrusten moesten de dub-
 belt betalen. Het dobbelen en spelen was sonder maet / en hadde noyt eynde
 op de kust wierd des daegs g. handelt / en des nachts gedobbelt / ja dikwils
 haerent Personen van het Land waren op een nacht aen boozt / alle Godde-
 looshep / Boeterpe en onteynighep bedrijvende / ja wiert 'er gchand-haert
 De Engelsche die op den vynt loyen / hebben een bequamer stijl / die voer en
 gemeenlyk een Doozleser mede / en als die zyn boozlesinge gedaen heeft / bid-
 den gemeenlyk om een goeden byp / en die bekomen zynde / dank en sp den
 Heere / so dat hy haer noch een glimphan en verkeerde debotie is / het ge-
 buet ook dat so veel de Doozleser als de Capiteyn aen de Galge geraekt / waer
 die Dael hiels in het bidden noch in het Doozlesen eenige ordze / het was
 van

Ongere-
 geltheit in
 handel, en
 wandel, in
 Zeden en in
 Godsdienst.

van den Dageraet tot in den Abondstond / niet dan van bloeken en zweeten dat men hoorde / daer wiert geen mentie van eenig goed gedaen / so dat het een heplose vergadering van menschen scheen te zyn. Compaan heeft meernigmael verhaelt / dat de eerste twee jaren hy Testamenten / Gebede-boekken en Psalmen had gebuypt / daer en boven nog boejen en banden om de misdadige te kastijden / maer dat 't daer na so seer in 't wilde liep / (sonder eenig verbetering te verwagten) dat hy Testamenten / Gebede en Psalm-boekken nabens boefens / banden en al (op zyn Scheeps gesegt) bupten Scheepsboort buypten / en liet 'et so henen lopen. Ja men verhaelt dat 't eens gebeurt soude zyn / dat 'er twee in zyn Schip beneden in het Rupin aen 't begten waren / (gelijks meest alle dagen vogten) en dat hy daer in 't midden liep / daer van hy de eene de rest gaf / dat hy sedert die tyd in selde met zyn brede en heplose kriet so wanneer twee of meer Personen tegens malkanderen vogten / de selve so lange mosten kampen / tot dat 'er een van bepde op de rugge lag / de Bequeste most terstond aen den Chirurghyn vooz zyn wonden hondert Gulden betaalen / eer men hem verbinden mogt; en om dat de twee of meer begtende malkander niet ontloopen souden / wiert 'er in der pl van 't Boors-volk of van de Soldaten een ring om gemaakt / waeromse eerst dooz 't seherp te lopen hadden dan daer dooz te komen / het welk so hy by veel lieden verhaelt soude hebben / sulke een schrik en afskeer van staen by de zijne bragt / datse daer na weinig of niet aen 't begten doozten komen / hebbende zedert meer brede onder den anderen als van te voren / het welke niet te min een heplose remedie was: zyn loofschepd

Heylose remedie tegen 't vegten.

Twee onderscheyde con. jicijen in 't Zee-roven.

en gedurige pzaetijken aengelepd om niet weynig moepte / en dat onder schyn van vziendelichschap de Schepen te bekoopen / is groot geweest / en heeft men alsg Schipper besueren moeten / met verlies van Schip en Goed sonder slag of stoot / hoe wel hy hem selven als Krijgsmann vertoonde daer het de noot bebozderde / want als Wassenae schrijft en alrede verhaeld is / dat hy het so aenstelde dat een pder vooz hem bezeest was / ja Spanjaerden / Portugijzen / Franssen en Engelsen / en alle Zee-varende Tieden een schrik aenjaegde en vooz hem bresden / mits de heftige aanbullen dien hy met zyn Volk dede / en alles vernielde wat in de furie aengetroffen wierde / maer in hoelen bloede niemant aen het lijf beschadigde / van dese twee dingen sullen wy bervolgens nu eenige vertellinge doen so veel als my bekent is. Het Schip de

Het Schip Omval van Hoor, by Compaan lijkelyk de Eygenaars ontnomen aan Yssel de May.

Omvall van Hoor, daer op was Schipper Evert Cornelis van Barkhout, lag aen Yssel de May om Zout te laden / by desen quam Claas Compaan, die met de Schipper een vziendelijke omgang hield / beelden malkanderen het eene en het andere mede / vergasten ook onder een / het was al vziend Compaan had eens hundzien te gast / wisten niet dat hy een Zee-rober was / maer meyndden dat hy een Staten Capteyn was / dies vertrouden alles goeds, maer in het eynde sepde Compaan, wat dunkt u / so ik u alle dize hier gebangen hield / en my meester van uwe Schepen machte? gy weet wel nu in mijn magt te zyn / de Schippers / hoe wel verset van sulke woorden / hielden 't vooz boert / en sepden sulks niet van hem te vertrouwen / dat hy het soude willen doen / sy en konden sote dogten daer over niet bezeest zyn / waren Landlieden en die 't met de gemeene saken wel meenden / lieerden vooz in een ander pzaetse / schepden doen eyndelijc en met vziendelijchheid en vziendelijke woorden van malkanderen / middelst wijlen datse daer lagen /

Van CLAAS COMPAEN.

15

quam'er een Frangman van onder de Linie Equinoctialis, dit mits hy zyn meeste volk verloren had / te zwak was om het Schip te regeren / en gaf sulck aen Compaen te kinnen / die haer oer nam / niet te min bresende zyn eygen Opant in den Boessem te queken (gelikh de Boerman een seker Slange gedaen had) sogt hem met goede middelen weder quyt te worden / en nam booz met hulpe van de Franssen eens van de Schepen af te lopen: dan soude hy de Frangman op het Jagt setten / en met alle nootdruft wel versien en zyn heyl te versoeken / hier op wiert gelegenthepd van Wind en Stroom verwaagt / en de Boot met eenige Matrosen uptgeset / die om de minste agterdogt te geben / eersmael aen Land voeren / om de gelegenthepd van het Volk te verspieden / welke in de Soutpannen waren om sout te krupen / die by hem quam en slaeg-

den datse honger hadden / dan kregen tot beschepd dat'er geen lijftogt meer mede genomen was / dan tot'er nootdruft van dien dag booz de Arbeptgeden / gingen doen weder na de Boot / en voeren'r Strant langs / daer si niet gesien konde worden by de gene die Sout te krupen hadden / staken doen boozs regt op den Oval van Hoorn aen / die op het Anker lag / en hieuten zyn betop-ton aen stukken / settender de zeplen by / en gingen regelrecht op Compaens Schip aen / die het blydelikh verwaagende: dat bzagt wel haest een naet toc sien by Schipper Evert en de zijne / want so haest hy opsga / en beinrchte dat'er de Zeplen by stonden / en het Schip booz ging / riep hy teger s zyn Volk: Daer ben ik mijn Schip quyt, bebout het erust geweest te zyn / het gene hy gemeent hadde upt scherffe was / mande de Boot as en repte hem na Com-

paans Boort / daer hy quam / enden Zee-rober toe sprak / en hem bzaegden waerom hy sulks gedaen had / dewijlse Vrienden waren ; hy sepdet 't Schip van noden te hebben ; Schipper Evert weder / dat sulks niet recht was / en hy 't zyn niet missen mogt / men had so niet met malkander te handelen / wist wel dat het hem niet toe quam / 't welk Compaan toestont / maer moest het hebben / dat in het Vaderland komende / betalen of wederom behandigen / hy haddet nu so in 't lief te nemen / daer was niet om te doen / anders dan om gebult te hebben / en de tijd in te wagten / hy wilde met het selve zyn hepl soeken / soude hy gelegentheid alles dankelijk vergelden / de Heere haddet nu van noden / en so boortz het was dan wel of qualijk / Schipper Evert Cornelisz , moest zyn Schip missen / en hoe hy klaegde / dat hem daer dooz alle middelen benomen wiert om Zonen Kinderen t' onderhouden / 't golt niet / 't Schip moest hy daer laten / siende dat hy sonder troost betrekken moest / berfogt te mogen hebben reys-gelt om weder t' hups te komen / seggende gy beneemt ons alles / en laet niet overblijven / ten minsten geest ons reys-gelt om na 't Vaderland te komen / waer dooz hem Compaan een verering gaf van 50. Ducaten / is also met zyn volk in andere Schepen na 't Vaderland getrokken / daer hem te laste gelept wierd / dat hy 't Schip aen Compaan verkogt / en geld daer opgenoten had ; dogde waerhepd wiert namaels wel bevonden / en hy weder op de Onval Schipper gemaakt / na dat Compaan daer mede in 't Vlie gekomen was / heeft namaels (so hy my verklaert heeft) met het selve meer dan 90000. Guldens gewonnen. Den Onval genaemt in het laetste geboert by een ander / is omgeballen en met het Volk bergaen in de Golf van Venetien , Compaan bereerde zyn Jagt aen een Fransman als hy 't genomen Schip daer uyt bersten had / dog in het eynde was de Fransman niet vernoegt / maer wilde part en deel nog hebben in 't genomen Schip / dies hy Compaan bzygde dat hy daerom met hem een kansje leggen wilde / dog en wist de Fransman daer van niet te wille / so dat hy geen kans siende / elk zyn weg ging. Compaan heeft mee den Onval (die seer wel zeplde) een menigte van Schepen genemen / en is by hem gebleven tot zyn wederkomst na hups.

ken Schip
by Yrland
met list be-
rooft.

In 't betrekken van zyn gewonelyke Dabenen van Yrland , moest niet te min eer hy oversteken konde na de Barbarische Kust / het zy na Salee of Saphi hem nootzakelyk eer smael verbersehen van kost en drank / want men zynen noodzuyften tot Dubling en elders onthouden hadden / dies zynen weg agter Yrland om nemende / loopt daer in een boeffem / en vint 'er een nieu Schip leggen eerst uyt Hollant geboert zijnde / daer hy ten Wlker setten / tussen hem en de ander Schipper waren alle tekenen van vriendschap / en hielden minnelijke t' samen-spraak / op dat Schip lagen twee nieuwe / en heel sechene Medalen Stukken / die de Schipper booz zyn eygen lust gekogt had / dese woude Compaan hem gaerne booz geld afghandelt hebben / maer en wilde niet missen / hoe veel geld dat 'er booz geboden wiert / de Matrosen van d' eenen d' ander Schepen voeren na land / en in een Herberg maektense hun vzeijk / Compaan hebbende booz genomen van de Stukken en eenig ander goet / dat hem van noden was meester te worden / onder-regte zyn Volk / datse de Matrosen van 't nieuwe Schip / met den donk fouden sien op te hullen / en so tijdelijk als het wesen mogt / hen sterks wijs weder te rug begeben / om zyn bespen beter uyt te voeren / gelijc geschiede / middelerwijlen hielden

de Zee-robers hare Booten baerdig / en machten stilltjes de andere Boot ongereed / hoeren aen het nieuwe Schip / so ook van Compaan gedaen was / klimmen binnen boort / jagen het wepnig Volk dat 'er was na beneden / settende wat zepis by / lopen na Zee toe / en namen wt het Schip alles wat se meest van noden hadden / met de stukken / welke al beschikt was / eer de andere (die sulks getwaer wierden) daer by konden komen / dit gedaen zijnde en gelter geen disputeren nog met woorden / nog met gewelt konden se niet uprechten / hy was hen te magtig en moesten hunne Goederen missen / behoudende het Schip en de meeste voorraet / het welke zy nog sekerlyk en booz een groot gelukt te houden hadden / dewyle het veele andere met Schip en Goed moesten besuren.

Aucke Douwes, van Dyleland / gebuypte grote boozsigtighepd / om booz ^{Aucke Douwes, behoed 66 voor Compaans listighepd.} Compaans schalkhepd en listig slupten / Schip en Goed niet te verliesen / hy hadde een Schip met 14 Gotesingen en met wepnig Volk versten / dese gekomen was / die terstond als een Lecu op het aeg / op den buyt loerde / en de selve gaerne in zyn klaeuwen had / maer als hy bemerkte dat het been te hart was om aen te knagen / heeft zyn oude list op een nieuw in het werck beghouen te stellen / versogt daerom met een Bode / dat Aucke aen zyn Boort soude komen om hem te besoeken / en zyn gast te wesen / meenende als daer de tol zynet bediegerpe te spelen / maer de Schipper dien Bog wel kennende / heeft de Bode geantwoord dat hy niet van sins was zyn Schip te verlaten / had Compaan wat te seggen / hy mogt selver by hem komen ; als nu de Zee-rober de tijdinge te ruggegebragt wiert / so seyde hy : Immers is een Scheltn niet vertrouwt.

Dat was ook sekerlyk waer aen hem behouden / want de meeste hoop van de Zee-liden / was het nu al bekent geworden / wat hy in sulken gelegenthepd doen soude en so veel malen gedaen had ; daer hem de Lecuwen huyl te hoort quam daer voegde hy het Dossen-bel by / en nam so veel rijst geladen Schepen / met wepnig of sonder veel moepten ; dit houtjen wierden ober gehaelt doe men wist wat hy met sulke Dziendschap booz had.

Omwedighepd en 't slaen wanneer 't gelegen quam / ontbraak hen niet : alleen 't ontbreekt ons daer veel van te seggen / terwyl de memorien niet booz den dag genomen zyn van zyn boozbal met de jonge Danser is verhaeld : tegens Colaert viel een hart gebragt / want de slag was hevig / dog ons ontbrekende particularitepten / sullende alleene dit in 't hoort hier by verhalen Compaan hoewel hy hem tegens zyn egen Vaderlant gehant had / in plaets van zyn Commissie te woldoen tegen de Spanjaers en Duynkerkers / die bleef niet-te-min een gedurig Dyant van de Spanjaerden / oorzak dat hyse alle van die hy krijgen konde / en dat desgelijks de Spaensche hem met alle mogelijshpepd onder hun gewelt sogten te krijgen. Du was den Admirael Colaert een goed Zee-hels / dienende de Admiralityt van Sivilien, of doent ter tijt tot St. Lucas tesseerde / gelijks namaels getransporeert is van daer tot Duynkerken, veel schade onder de Hollanders doende / tot dat hem epndelijc de mordige Zeeuwen hem overmanden / geuoegsaem van de zijne verlaten zijnde / Compaan hielt hem dicht aen de Spaense kust / dat aen Colaert verhoondschaep wiert / zyn magt / en waer hy lag te hengelen / om een buyt te krij-

Slag tegen Colaert, en andere Spaensche Schepen.

gen / dies hy met vier kloekhe Soyls Schepen daer na toe trok / wel gemant met Volk / en gediend van eene goede wint / daer mede hy de Zee-rober tegens de Wal aensette / so dat het wel haest vzeesselyk op een bergten ging / het scheen in 't eerste of hy 't quaet genoeg had / maer in so hogen noot / wetende wa: 'er op lopen soude / als hy vermeestert wierd / werde hy hem met zyn Volk als Leeuwen / en machten so rupmbaen datser dooz sloegen / en so daer behouden af quamen / dese slag roerd hy aen in de Bzief van Wybrant Schrauw. Apt welke woorden genoegsaem te bespeuren is / dat 'er daer lustig op aen gekomen hadde / schryvende / hy had vyz wat te seggen van 't geene hem besegent was / was niet lang verleden slaegs geweest tegens vier Spaensche Schepen / zy hadden hem tegen de Wal beset / dog hadde sig dankende God / daer dooz gereddet: het liet hem ten eersien niet wel schicken / hy was verstyed / en se wisten wel dat hy Compaan was: en een goede wyjl te voren van hem selver eerst aengefogt / om een goede buyt te behomen / in als men segt te hebben / of buyt of slagen. Hier wiert hy seer geramponneert. De zyne beschadigt / dies na een Haven in Yrland most om zyn Schepen te vercalifateren / hier vanschryft N. Wasseaer aldus, en van 't bebozderen zyns pardons; een seker persoon genaemt Bacheleroth, genomen zynde op een Spang Schip / dooz een Schotse Zee-rober wiert gevoert in Yrland tot St. Krays, daer hy Compaan bond / die tegens ses Spaense Schepen geslagen / en niet upgerigt hadde / hy wierd doen gesozdeelt / een groten schat by hem te hebben / also al gout was wat 'er blonk / en toonde dat dooz goude Wren-ringen en Hals-banden die hy droeg / met sakken vol Ducaten / dat daer mede bewysende / en also hpeen grote buyt / niet allien upt zyn Spang Schepen / maer ook van de Nederlandse bekomen hadde / niemand verschonende / so wiert hy ingeroepen / de hope zynde dat hy gebenden sal wozden / om de zyne niet meer te beschadigen / want ook zyn Vinden op het aduys van Bacheleroth, na hem reysden om het Pardon der Heeren Staten zyn Persoon bergunt / tebzengen. Heyn Aertsz. zyn halbe Zoeder haddet opgelopen / en de Heeren van het Land sogten hem upt de Zee te krijgen / maer zyn Zoeder konde hem niet binden / en so het upt hieschepde Schryberg blijkt / begon Compaan selve begeerte te krijgen / om in zyn Vaderland te komen / zynde een Man van 39 à 40. jaren / hebbende Vrouwen en Kinderen te hups. Hy vermat hem / somen hem geen Pardon bestelde / dat hy het eger maken soude van semant die opt roofde: had doen op zyn Schip honbert en vijftien of twintig Man / de kloekste die men hebben moegt / elk verkrechte wel een Hercules, zy hadden ook een grote schat by haer dat eenige klooplieden niet wapnig sinerte / hy bysende dat men hem niet list in sogt te krijgen / droegde dat hy het met den Turk aenspannen woude / daer al vrese vooz was geweest / mits den Admiraal ter Zee Jan van Haerlem hem befast hadde / binnen Salee te komen / hy wilde hem een Schip bysetten / om vast te lopen / want als hy ook wederkeerde van Yrland / quam hy op de Warbarische Kust / vond een Schip van dese Lande ober Saphia. dat plonherde hy / en trok vooz na Siera Liona, alwaer hy met het Schip Hollandia in debat raekte / en aen de Commandeur schreef / dat hy hem opening woude doen van zyn Pardon / hy wilde hem daer vooz een goede vereerlinge ge-

Compaan
laet tegen
ses Spaense
Scheper en
bevordering
sijn Par.
doos.

ben / dat hy hem bedanken soude / was van meeninge de selve niet alle
blijft op te soeken.

Ter wy nu komen tot de slag van Compaan met het Schip *Hollandia*, sul- Het Boefje
len wy eerst wat verhalen van zijn wederbaren met een *Waterlander* / het van Water-
Boefje genaemt / dese komende up de draet, verbiel in handen van Compaan, landt verval-
de Hoer bede den Schipper aen boozt komen / en als hy aen boozt quam, in de han-
wert bekent / en seyde Compaan welkom / wel Boefje hoe is dit so? hebt gy den van
nog niet ongeluk genoeg gehad / moest gy my nog tot een *Wupt* worden. Compaan,
Gy dog wat raet hier toe / hoe sullen wy dit best overleggen? de Schipper en zijn we-
seyde / Ik hoop dat de *Capiteyn* so barmhertig wesen sal / en my nevens de dervaren.
mijne ontfermen / op dat ik niet te enemael in de grond verborzden worde /
noyt weder gelegenthepd siende om weder op te komen: kom seyde hy / wy
sullen ons eens verberffen / en dan eens sien wat 'er te doen staet. Eyndelyk
sprak Compaan, Gy sult u Schip en Goed weder hebben / ik sal slegts maar
een wepnig boozt mijn selven behouden / doet my de vziendschap in besest
op trouwe / een wepnig Geld en *Alepnodien* aen mijn *Wupghou* / gedinkt
wat ik *H. U. andoe* / 't welk van Boefje vastelyk beloofst / om wel te bestellen
aengenomen wierd / op na veel minnelijke 't samen-houtinge scheydende van
malka ideren / zeydende de een om de *Zupd* / en de ander om de *Doord* / des
avondg quam 'er eendikke nebel op / en de wint liep in en up / des anderen
daegs moezgen / wiert Compaan het Boefjes Schip gewaer / zeyde by hem / en
liet de Schipper weder aen boozt komen / het welk geschiede: doen seyde hy weet
gy wat ik gedogt hebbe? ik heb u een goede *Wupt* mede gegeven om aen mijn
Wupghou te bestellen / my dunkt dat het best is / dat gy my dat wederom
geeft / op dat gy niet in quade behoringen komt / want ik heb by my selven
gefeld: siet Compaan gy geeft Boefje so veel kostelijkhedde mede / hy sal by
hem selven denken: Siet / dat heb ik al weg / *Claas Compaan* die heeft het
gemakelijck gewonnen en vercregen / dog het heeft my minder moeyte ge-
kost: En ik heb het sonder gebaer bekomen; dog Boefje gaf het gewillig we-
der ober / en men vzonk ten andermael op de goede *Heys* / en scheyden also.
Het was seker een groot boozsorg van Compaan, want het gestolen Goed /
maekt selden zware gewiffens / dat het weder genomen word / men mogt
hier dat *Exempel* van de *Toning* van *Djanckrijck* en zijn *Marot* wel by
een stellen / van 't Geld / mede gegeven aen een bzeemde *Paerde-tuppscher* /
want ligtelijck was dit beter geweest booz Compaan. Hy heeft ook niet wep- Compaan
nig betoont zijn moedighepd in het aenrarden van 't Schip *Hollandia*, die in regen het
Compagnie by sig hadde 't *Jacht Grotenbroek*, en in dese handel betoende Schip Hol-
hy sig te zijn een *Zee-man* boozsorg *Dyand* konde aenrarde / met list en ook met landia.
krachten, het Schip *Hollandia* en het *Jacht Grotenbroek* na *Oost-Indien*
bescheyden / moest booz eenig ongemak in *Zee-gekrege* / van hunne andere
Schepen na de *Siera Liona* gaen / en was tot *Commandeur* ober deselve den
Manhasten Wybrant Schram van *Enkhuyzen* / op den 5 van *Junius* 1626.
quamense booz de gemelde *Daben* / en doense verber meenden in te *Zeylen* /
sazense met het opgaen van de *Son* vier *Schepen* aenkomen / en men-
den dat die mede na de *Dauen* wilden. Het *Jacht Grotenbroek* zeyde
boozt up / en sy bzeefende dat het geen goede *Schepen* en waren / vaer-
digden alles op het slaen af. De *Wiffen* en *Kaffen* wierden op den *Ober-*

loop gefet. De Bier en Water-Baten tot 70. in't getal de Bodems Ingeflagen / vooztg boven op 't Verdek gelept / om die in tyd van nood des te beter bukten vooztg te setten / noch onseker zijnde van Vriend of Vpand / stieten hunne Voozten op / en leyden 't Geschut te vooztg / om in alles op hare hoede te zyn / wijders besloten / alsofse dicht by de Haven waren Zee te houden / om de Schepen die aengquamen te verpypen / en niet in de Haven beset te worden. Staken daer mede by / de andere met heen en weder te zeplen in wachtende / maer alsse dicht aen waren sagense Prince Vlaggen en Wimpelen van bobenen af waepen : Dies vermoeden 't souden Hollantsche Schepen zyn / nader by komende / lagen se vol Geschut / zijnde boven aen met rode schang-kleederen oinschoren ; Verhalven waren daer ober heel beducht / den Admirael quam vooztg heen zeplen / en bzaegden die van Hollandia van waer ? die tot antwoozt gaf / van Amsterdam , en datse na de Siera Liona wilden. Men bzaegde hem van waer hy was ? hy sepde van upter Zee / en dat hy Compaan was / verwagende zyn pardon / bad dat men een Boot met een man of twee upt set / en soude om hem in Siera Liona te bzen gen / also hy 'er niet bekem was / dan 't was siegtg om oorzake tot zyn vooztgemen te soeken / alst wel blijkt upt het schrybens hier na / also hy seer gemeen met de Swarten hem vertoonde te wesen / Schram die wepgerde sulkg / en sepde het was 't gebzuyt nu vooztg hun niet / wilde hy aen Vooztg komen / het stond hem vyz / of andersing souden malkanderen in Siera Liona wel spzeeken : hy deed' vzaegen wie den Commandeur was ? men antwoozde van Wybrant Schram , ende de Kkoopman Gillis Seys , daer op gaf Compaan die eerichoten / en Hollandia desgelijkg weder om ; dit gedaen zijnde / keerde Compaan na zyn andere Schepen , en besloot met hun 't schip Hollandia aen te tasten / sp wlerpen de Bloed-vlag achter upt / en quamen regel regt op 't selve aenzeplen mei een hele goede ordze , d'een na d'ander ; die van 't Schip Hollandia ook met klepne zeplen verwagt wierden. Als Compaan digte hy quam / wierd' gebzaegt wat hy so na deed' ? so hy nader quam / Kruyt en Voot was tot zynen besten / gaf tot antwoozd / gy wilt u Voot niet geen man aen Vooztg setten / so moet ik met mijn Schip aen Vooztg komen om die te halen , gy weet immerg wel dat ik Compaan ben / die niemand aen Lijf ende Goed beschadige / doch dewijle gy-lieden sulkg niet en geloost / so sal ik u niet verlaten vooztgyn wille van u te hebben daer op hy tot beschreyt kreeg / so hy een man van zyn woozd was sou dan 't werk beginnen / en aen Vooztg komen geen praetjg maken / sp hadden van Compaans goeder tierenthept wel gehoozt / wisten wat sulkg te seggen was / indien hy aengquam hem so onthalen / dat hy God danken sou van hen ontslagen te zyn. Al berepys had den Commandeur Wybrant Schram de 70. Pijpen bukten vooztg gewoopen / alle de Soldaten vaerdig gestelt / en vooztg alle de Bosshieters en Vootg-gesellen by de Stukken : Compaan stond achter / met een groote Silber en Veeher in de hand / malkander een bronk toe-gezonden hebberde / of Vriend of Vpand / wlerp hy de Veeher in de Zee / en sepde dat hy hem nu weeren soude als een Krijgman / en gaf daer buer op / meende Hollandia met hen allen aen Vooztg te leggen / dan die antwoozde / en schoot so vzeesselij met Musquetten tot Compaans Schip in / dat al zyn boben Volk na beneden moft. Na sels Compaan die met zyn Stag-zwaert achter op de Compaanij stond te vzaeseren / vloof niet lang staen / maer viel met het treffen

van de Musquetten plat neder op zyn buyk / kroop met handen en voeten om laeg / en so namaels upt hem selven verstaen wierd / was in zyn arm gequest / met ook de Trompetter die de Hollandsche Trompetter en moedigheid volgen wilden / mits de Crommelen gestadig gingen / en desgelijks de Trompetten ook gestadig bliesen / gehouden zyne hunne plaatsen niet te verlaten dan met de dood. Compaan het voornemen en de grote moedigheid van Hollandia siende / en dat men hem in de plaetse van lopen de Steven bood / ook met schieten niet schuldig bleef / veranderde de sinnen / en hielt met alle zijne Schepen schut gebaert / om also het Schip tot overgeven te dwingen / maer Hollandia liep hem menigmael so dicht op het lijf datse dooz dwang van de Musquetten de poozten back vallen lieten / want sy konden qualijk mis schieten / so warense onder de Schepen berwart : zyn onder Admiraal wierd so getroffen dat hy de Vloot verliet om zyn lechen te stoppen : ook was de grote Reep aen stukken geschoten : dese wachte sig daer na om so dicht onder het geschut niet te komen / bleven van bezre leggen te hangen in te schieten. Het Jacht Groten-broek, dat 14. Godelingen op had / hielt dicht in het vaerwater / en deed zyn best met het Kanon op de Zee-roberg te lossen / dog quamen hem so na niet / ligtelyk van gevoelen zijnde alsoe het Schip Hollandia weg hadden / dat het Jacht dan ook niet ontgaen konde. Dogten also van twaelf tot vier uren toe. Als nu C. Compaan sag dat hy op Hollandia niet hadde / also hy 't elkens te onsfagt begroet wiert / sette het na het Jacht toe / meende het selve booz het Wondmael met sig te nemen / en moedelyk hy dogt dat Hollandia om vermoept was / dat die niet eens na het Jacht ontsien sou / maer eens nauwelijks in het werck gelept / en van Hollandia bevoogt / of heeft de Stebe daer na toe gewent / sette alle Zeplen by die doenelyk waren om by te setten / lopende de Zee-rober te ontmoet / en so digt daer aen dat hy alle de poozten vallen liet / des niet tegenstaende wert gestadelyk vier op hem gegeven / also hy de loef van Compaan had / kon wenden en dragen na zyn begeerte / niemant van de Zee-roberg doozten bobben komen of de zeplen by te setten om te ontzeplen / so dat hy Compaan genootsaecht was hem op de ondiepte te begeben / wiert niet te min na geset op by of sig badem waters : doen liep het Schip Hollandia met het Jacht weder 't Zee meende een van die onder tusschen beyde te krijgen / dog snapte booz hun over / waren in grooter vrees / besloten hebben hem met gord verdrag (so men schrijft) over te geven / maer ontquamen 't mede op de ondiepte / daer sy 't by maklander setten / anderhalf myl daer van / en dat booz in de Haven sette hem Hollandia met het Jacht op agt bademen / daerse den gantschen nacht lagen / loofden den Verre dat 'er geen meer als ses gequesten in den slag geraecht waren / daer van vier stozven / namentlyk de Dridikant die zyn been afgeschoten was / nebens de Drou die haer beyde vorten / en stinker-bil hadde beelozen / overleden te samen op den agtsten van Julius / daer na sterft de Cammerman en de Woschietter / zijnde elk een been afgeschoten / een Sergeant en Adelbaest bleven over / zijnde beyde met Bleeg-wonden in de Dije gequest. In dese toot so die van Hollandia getungden / had Compaan getoent dat hy een kloek Zee-man was / en in het Scherps stryden wel erbaert / want zy quamen met goede ordje d' een booz / d' ander na / elk om better te raken / meen boozdeel af te sien. De Swarten van Siera Liona sagen dese Zee-

De strijd
sonder
voordeel.

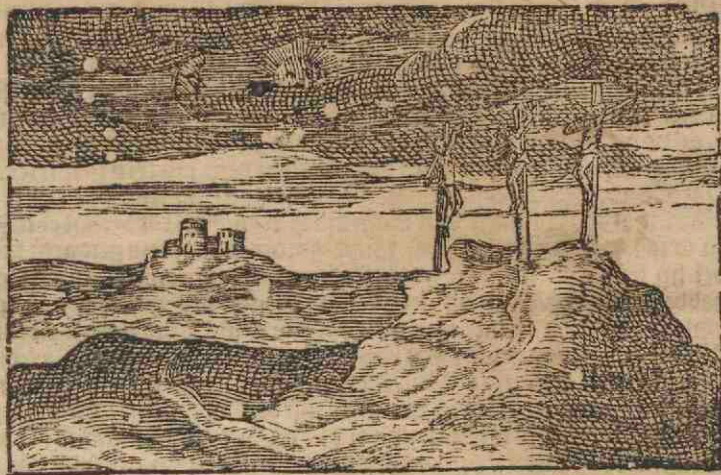
Afscheyd
van de slag.

De Zee-Rooveryen

22

strjyd band Land af / verwondert dat vier Schepen booz een gingen loopen. Veel schoten warenders door het Schip Hollandia gegaen / en meenigte door de Zeylen / van meeninge zijnde de masten reddeloos te maken / de Besaens Gede was aen stukken / de Focke-mast gettoffen / en de Fok haer Lijken gebrooken datse op het Schip nederviel / maer wierd in aller pi een nieu aengeslagen en alles weder ten besten geschikt / want 'er Dolks genoeg was / wierden alzdoen wel te wick gesleit / de Soldaten bleven in hun gelie staen / vier Mannen by yder stuk / so datteer alles ordentelijk toe-ging. Daerx daer na sagens de Zee-roovers op de boozige plaers ten Anker leggen / gingen na noene onder zeyl / lopende de Haven in. Op 't Schip Hollandia watense drie dagen besig met Zeylen en alies wel te stellen / sy bleven by hare boozige booznemen om mede in de Haven te lopen / de lecken te stoppen / en booz alle dingen te doen wat tot des Schip behoeften van noden mogien zijn / sander hunne Opanden in het minje te wyken of te vlugten / vertoutwendende op God de Heeredat hy hun beschermen sou en kloekmoedigheyt verleen / dien volgens wierd het Anker gelicht / en zyn den 9 Julij met het Nach zeyl gegaen / en ten tien uren booz de middag de Haven van Siera Liona in gelopen wat en hoedanig dit Land is / terwylsen sy daer leggen te kantsateren en her te ververffen / sullen we in 't korte aenwijzen. Het is een gebergte op 't vaste Land aende Zuyt-zijde van de Gwete / die op de West-zijde van Afrika in Zee valt de Gede / daer men gewoon is te Ankeren / leyt op de Noozder bzeet van ogt Gzaden en twintig minuten / is seer hoog / twee en drie dubb. li Land / digt met Bomen beset / ende licht om te kennen booz die van 't Noozden komen in datmen daer omtrent geen so hoog Land op die kust ontmoet booz en al eer men te Siera Liona komt. De Limas-Bomen wassender in obervloet / van smack en couleur als de Spaense Lincenen / sy wassen in het wist / als pemand met de Swarten berdzagen is / mag hy so veel halen als 't hem belijst / daer zyn ook Palmitas Bomen en Annanefen / is een b. quame Haven en gelegentheyt / so wel van hout als ander dingen om de Schepen te laten verhalssateren. Booz de Gede bint men een asp. pende water / seer goet en bequaem om te halen op de Klippen / aldaer bint men de naem van Francoyse Draak / ende andere Ergelse die vooztijds dese Gede besocht hebben. De Swarten aen de Noozt-zijde handelen daerelijks met de Portugijzen / daer lijndien per ykel als men te Lande wil als onse Hollanderen in 't Jaer van 1623. daer waren / quam de Konink van Siera Liona (eestmalen niet ver schepden waren beschonken zijnde) met zyn Adel aen boozt / desen wiert van den Capiteyn met zyn sleet te gaste gehouden als de Konink met de zijnen van den Wijn byzlijck waren / begonnen se te danssen / op hun manieren bzeemt te singen / den Adel was seer dzollijc opgepost hebende 't hazz als opregte Hane kammen geschoozen van boozen af tot achteren toe / kieren bobende ogen eenige blecht in hangen / elk nam so veel Dzeuwen tot zyn gebroep als hy boeden kende / de Konink hadde 30 / dese wat en niet Hierlandsehe Dekens op-geschikt / twee van deselve leggen haer des nachts by hem / en daerx blybense daer omtrent hem seesterende. De Konink was heel plomp van Oordeel in het geene hem bzeemt booz quam / liet het tweemalen neugglerig vertoeken / sitende in het midden van zijnen Adel onder een opgehoepde Cente / lette seer op het geene hem tot boozde dienen mocht (sulks had Compaan ook meensgmael behouden / kragt 're

't Land
van Siera
Liona, waer
ende hoeda-
nig.

oer het schryben aen Wybrand Schram) hy toonde de onse min en vrintschap /
 wiert dooz des Capiteyns soet praten en ruimen aenbood van wegen de H. M.
 Generael / en zijn Excelentie so seer getrokken / dat hy niet alleen tegenwooz-
 dig / maer alle die upt de naem van de H. Mog. onder de Vlagge des Prin-
 ce van Oragien namaels komen souden / alle handrephinge wilde doern / en al-
 leen de onse daer van daen schryben / quam nog eens aen boozd / dics hem weder
 een Banket bereect wierd / met eenige andere Alepnodien / en vijs Kanon scho-
 ten. Dare woningen zijn van binnen met vertrekken. Het Dozpdacr den Op-
 perste hem onthoud / noemt men des Konings Dozpdacr / maer daer de Schepen
 leggen / is booz aen by een ander Dozpdacr St. Franciscus genoemd / haer spijs is
 Aijs / dese wozt met Hore lepelen gegeren die seer net zijn / den Adel oeffent
 hem seer in de wapenen / zy konnen meest met hunne Pijlen op een draet schie-
 ten / het Lant geeft ook eenig Goud / Oliphants-tanden : Van dit alles is bze-
 der te lesen in de Historie van Nicolaas Wassenaar, 5. Deel. Pag. 61.

Wanneer nu het Schip Hollandia en het Jagt Grotenbroek in de Haven
 van Sierra Lioa niet wijt van Compaan ten Anker gekomen waren / vermoede
 dense dat hy niet wepzig bedugt was booz dat naderen / upt bzeese van hen lie-
 den selven aengetast te sullen werden / want hy sond wel haest een Brief aen
 den Commandeur Schram dooz twee Swarten van lant / om de selve met een
 Kanao of Indlaensche Schuyt te behandigen / van desen inhord: dat het
 hem van herten wee dede sulks gedaen te hebben / maer men soude het booz-hy
 laten gaen / alle ding soude dood en te niet zijn / zy mogten bzeelsch by hem
 ten Anker komen / wat hy hadde was toe haren besten / het mogte wesen
 schryft hy dat hun Commandeur eenige dingen had die hem van noden waer /
 dat soude tlen dubbelt betaelt woerden / so men hem eenige onder-
 rechte

't Schrijven
 van Com-
 paan aan den
 Comman-
 deur Schram

konde doen van zijn pardon / soude een goede vereeringe geben / dat hy hen daer booz te bedanken had / sulks was hy van meening op te soeken / wyders so schijft hy dat de oorzack zijner komste aldaer was / om dat men hem bekenct gemacht had in Siera Lioona te sullen binden vier Engelsche Schepen / die upt Guinea rijkelijk geladen in de gemelde Haven gekomen waren / die hy van meninge was te nemen / dat sou zijn jongste beslupt geweest zijn / (te weten of van zijn geheele Zee-roven / dat my niet dunke zijn meening was / of van slot van rekeninge met de Engelsche) want hy hadde so hy sepde / nog wat aen haer te goed / zy hadden hem een teck gespreelt daer hy zijn Pardon wel booz gekogt soude hebben / (hy siet hier op 't geen hem van Willem Hol, of des Konings van Engelants Admirael tot St. Klaer in Atlant gedaen was / daerse zijn Spaense Dupt-goederen tot prijs gemacht hadden / haer wel hy hem te degen met hondert-sout weer genomen te hebben gewo- ken hadde) hy was 'er nu om gekomen zy warender geweest / dog weer vertrokken / dies hy te laet quam; dat hy hem als Dvand tegens Hollandia gesteld had / was dooz aendzyven van drie zyner booznaemste Officieren / die hen geld verspeelt hadden / zy wisten (so hy schreef) dat hy zijn Pardon wilde opsoeken / en gesint was met al zijn Volk upt de Zee te gaen / upgesondert de drie gelbelse / 't waten drie van zijn oudste Officieren / die met hem upt Hol- land Zee gekosen hadden / souden se anders te lande setten / dese die hadden het spel berockent / te weten daer toe aengeknoot dat se hen lieden aentassen / 't aer het was nu booz by / zy souden nieuwe bylendschap maken / wilden segts by hem ten Anker komen / en dat sonder schyzen / alle ding soude dood en te niet zijn / wat hy had dat was tot haren besten / hy wilde wel een halve dag met den Commandeur spzeken / om te horen wat nieuws upt het Vaderland / en had ook by wat te seggen / van het gene hem besegent was / had niet lang verleden slaegs geweest tegen vier Spaensche Schepen (te weten tegens Collaert Admirael van Spanjen / daer van verhaelt is) zy hadden hem tegens de Wal beset / dog hadde sig (dankende God) daer dooz gereddet: het liet hem ten eersten niet wel schijken / hy waer verspied / en zy wisten wel dat hy Compaan was / hier op verzoekende de komste van den Schipper by hem / soude Drie den wesen / en had veel nieuws te vertellen / hoopte sulks ook van de ander te horen / also hy selden by Christen mensch n quam / maer al by Heydenen en Turken / hy verlangde seer met een Christen mensch eens te spziken / besloot eyndelyk den Dries met een heerlyke groetenisse / en was onder tehent:

Claas Compaan.

Dog lager had hy gestelt / dat den Commandeur so wel wilde dorn / en senden beschept met den Bzenger deses: hy had ook den Dries geschreven dat men deselve bestellon soude aen den Schipper van den Admirael / zijn name was hem onbekent / dog hy verhoopre seibe in Driendschap nader bekenct mogten worden. Dus bylindelyk / wist hy sig te beynsen om wederen Driendschap te maken / alle onnoed in hergetenisse te byngen / die van Hollandia in stary te wagen / en dan een lecker beetjen in 't net te krijgen / ge- lijck de Quackel aers met zijn soet slurpen de Dogelker s doet / want so booz ge- sepd is volgens Pilonæus haer sogt hy meester te worden / met list en ook met kragten / Compaan had sig verontschuldigt op drie van zijn booznaemste Ma- trosen / die hy dit aentreffen als oorzack te laste leyde / waer hy spaerde de

waer-

waerheyt daer in / wantse namaels verstaen hebben / dat hy selfs de booz-
naemste aendzijber was / hy had gesept tegens de zyne / dit was een Oost-
Indisch-Bader / de sulke waren ten minsten met acht kisten Geld boozsien.
Dit was een groot Schip en sou meer in hebben / met desen aanspraak en beoz-
slag had hy de kans willen wagen. Wybrant Schram den Wyf van Compaen
ontfangen hebbende / waerdigde terstont zijn beschept daer op wederom aan
den Zet-rober / genoeg van desen Inhoud.

Dat hy den Brief met een Kanon van hem *Compaan* gesonden wel ontfangen,
en den inhoud daar van desgelijks wel verstaan had, op welk toer antwoord dien
de, aangaande dat het hem van herten leet was so een toorn gedaen te hebben
hem was ook van gelijken, te meer om datse de wapenen hadden moeten wen-
den tegen hunne Landslieden, en so vyandlijk handelen, bewust zijnde dat op
het Schip vele waren die vriendschap op zijn Schepen hadden, ja een Soon zij-
nen Vader, het leerde dog de nature dat men geweld met geweld wederstont,
hadden genootsaakt geweest om sulkste doen, welke *Compaan* beter dan hun-
lieden bekend was, waren bedugt, dat'er al enige van hare Landslieden en vrien-
den, dit aantreffen, mer't leven hadden moeten bekopen. De vrientschap die
hy *Compaan* op hem versogt, dat was om vrienden onder den ander te blijve, was
hem alleen seer lief, wantse begeerden geen vyantichap, soude alleen ter eren
Godes, en ten dienste hunnes Vaderlants behertigen, het gene hun last en ge-
wisse mochten aanwijlen te behoren, daar toe de meesters alle behoorlijke ma-
terie hadden mede gegeven, aangaande de Vrientschap die hy *Compaan* op hem
versogt, als gesept is haddense voor goet gekent en aangenomen, boden ook van
harent wegen sulks op zekere voorwaarden te willen aangaan, te weeten dat hy
Compaan als dan de Vrientschap wou doen, en zijner Schepen Ankers ligten,
om so veel verder innewaarts te lopen, alsse tegenwoadig van den anderen
lagen, opdat hy dan met de zijne op de Rede komen mocht, daar de anderen
gelegen hadden om zijn voornemen aldaar te volbrengen, dit doende so soude
vry geleyde gegeven werden, voor de gesondene van hem, om met malkand-
ren te spreken, te komen en te gaan, souden dan gelegentheyt kunnen hebben
om d' een den anderen alle hare mening te doen verstaan, maar so hy dit ver-
zeylen niet en gellefde te verwilligen, so mostense en waren gedrongen hem
Compaan niet de zijnen te verklaren voor sulke Personen en gelijkformig men
sulck Volk behoorde te doen, die heur daden op den vijfsden voorleden, tegens
hem haddelaten bliken, eyndigen hier mede, wouden hem en alle zijn gesel-
schap, neffens hem-lieden selver al te samen Gode bevelen, die hem verler en
wilde wat ter zaligheyt van noden was, op't Schip *Hollandia* den 9. van Hooy-
maant, Anno 1626 en was ondertekent;

Wybrant Schram.

Het opschrift was aende E. seer boozsienige Sr. Claas Compaen; Capiteyn
van de Schepen N. N. tegenwoordig in de Haven van Siera Lionis, welke
schrijvens *Compaan* wonderlijk ontfelde / en tegens de booz was / hy en kon-
de den Wyf niet wel op eeten / want hadde niet geerne de Rede geruynt
Heest daerom Jan Symontz. Struyf zijne Stuurman gesonden aen't Schip
Hollandia met nog seg van zijne Gasten / alle te samen hofsteijk gekleed, want
Compaan hadde niet veel sing in't boozige schrijven / en so het seeren was hy
in vrees / door de dryppementen vresende dat hem *Hollandia* op het lijf soude
komen / so de Schrijber aengetekent heest. Den Gemma:deur Wybrant
Schram

Antwoord
Brief van
Wybrant
Schram aan
Compaan.

Jan Sy-
monten
Struyf,
Stuurman
van Com-
paan.

Sohram (tot smaetheyd van de Zee-rober) liet de Stuurman alleen ober loomen, de andere mosten hoe scaep datse opgetoopt waren de gehele agtermid dag in de regen blijven sitten dat 'er water onder hunne klederen neer liep / bogt van bukten zynde wierden ook van binnen met soeten Wijn opgebuit / op datse klappen soude. Jan Simonz. Struyf versogt in de naem van Compaan andermael dat hy dog op de Rede blijven mogte / en souden dan heel goede Vyenden zijn / mitsgaders malkander van het geen men ober had onder stand doen / daer op hy tot beschept kreeg dat 'er nu niet veel tyds ober waer crime te parlementeren s; hy hen Vyenschap begeerde / most zijn Anker ligen / de Rederupmen / en laten hem inkomen / dit altemael ter vyenschap / dan soudeuse de witte Vlaggen laten wagen en Vyenden zijn / so sulks niet nagt belgt wierd / souden doen 't geen in den Raet alrede besloten was / want anders niet in sulken val boozhen lieden ten besten hadden / als krupt en Loot en dit allg gelijksomig het voorig schryven. Hier mede benamen zy wijders ook het by gelepde / van meer praetjes te maken en aen boozt te komen / booz en aler se de Rede gerupmd hadden: Da 't uyt-cynde van dese onderhandeling / en datse de anderen de zailigheyd toegewenscht hadden / is de Stuurman Jan Simonz Struyf met de boodschap wederom na zijn Capiteyn Compaan gebaren / die hy veel te vertellen wist / welk hem van sulks verhael niet genorgelijck aen en stelde / nu also hy niet geerne van de Rede verzeplen wilde / ook geen van de Swarten in een Indiaensche Kanon aen boozt / daer in hy sig verstoort bedond / en was van de sea Jehoud:

Compaan
schreef we-
der aan
Wybrand
Schram.

Doe hy opgisteren zijn Stuurman an de Heer Admirael's Boort gefonden had om te kennen te geven wat hy vriendelijk van hem begeren sou, niet wetende of de boodschap by hem belast, welgedaen was: dese was met al het by hebbende volk dronken aen boort gekomen, wist nog so veel te seggen dat 'er niet ten besten soude zijn, voor hy de Rede had verlaten, en daer toe plaetse voor *Hollandia* ingeruymd: dit was een groot dink voor hem *Compaan* te doen, en mogelijk was de Rede noaiger voor de zijne, als de geene die 'teyichte, nogtans woude veel doen omme met vyenschap te scheyden.

Zijn verfock op den Heer Admirael had wepnig om 't lijf / en was booz namelijck Hoepen om zijn Vaten mede te verbinden / die hy gebrek had / so hen nu versekeringe gedaen wierd / hy soude binnen de tijd van vier-en-wintig uren de Rede rupmen / en laten de Heer Admirael in zijn plaetse komen / hy wilde hem schuldig zijn in alles wat by de Swarten te doen boozziel hebbende die op zijn hand / en heb (schreef hy) middelen genoeg om die te voldoen / dankende God en de Vyenden die het hem gefonden hadden. Van het geene by hem in overbloet en by den Admirael gebrek was / woude mildelijck mede deelen / hy versekerde had de Heer Wybrand Schram, diens naem nu wel by hem bekent was / eerst laten aensseggen een Oost-Indisch Vader te zijn / dat het so bezre niet gekomen soude hebben / hy had de aenhang van zijn Volk wel gestut / dit was nu booz-by / hy toonde seer zijn ongen tegen ober de Schipper van het Jacht / dooz aensseggen van de Stuurman / om dat deselve meerder swaer boerde dan al het Volk van den Heer Schram, sulks een (verhaelde hy) soude het spel wel te grabbel werpen / en hem in een nieuwe tweed'acht met malkanderen byngen / het en waer niet eens

een genoeg dat sulcke een so veel snaps soude hebben / die geen Opper magt hadde. En om den Heer Schram soetelyk wederom aen te sluyten / so schreef hy dat zijn Stuurman pogten ober het goed onthael / en goede woorden van hem en van de Schipper ontfangen / dat hy met aengenaemheyt aengehoord had / versogt daer op dat Schram zijn woord geven sou / dat hy eenige hoepen met wat Vleys en Gort mogte krygen / soud' als dan de Rede ruymen binnen den tyd van twee mael vier-en-twintig uren. so de Heer Schram sulks gesint was te doen hem zijn belieben te geven / mit's alles wel te betalen / so had deselve antwoort wederom te rug te senden / en om hier mede een dzeppement hy te boegen (gelijk hem in de boozgaende gedaen was) schreef ook als hy 't wilde beletten / soudense niet een Lamoen aen boozt konnen krygen / en dat soude geschieden hoe soz dat de Schipper van 't Jacht was / hy agte die maer booz een Vlaeghaek / te meer / om dat deselve altijt in den Heer Admiraels en zijn Schippers reden quam te vallen / versogt daer op of 't gebuerde dat een van zijn volck aen de Heer zijn boozt gefonden wiert om met hem te sprekken / als dan hy en zijn Schipper alleen het woord souden doen / niet alle man / den eenen hier / den anderen daer / het Gaeu en behoefde niet te seggen u Capiteyns dit / hys dat / nog verhalen wat hy was / 't selve was hy pder een wel bekent / en met hem so quaet als 't mogt / aldus doende sou hy wel komen daer God alle goede menschen wel booz soude bewaten / hy berhoopte het sou (namelyk het Zee-robey) eens een eynde nemen / hy was 'er nu in en most 'er mede dooz / (en dat byzant is) hy danckte God in 't selve nog geen verbziet te hebben / versogt wyders of de Heer Admirael hem eenig aenwysinge wist te doen van zijn pardon / hy wilde 't boozt opsoekken / epudelyck groete hy de selve met al zijn herte / nebens de Schipper en alle goede byzenden / so nu de Heer Schram hem wilde beloben 't gene hy te setten dat horen verhaelt stond / sou rupmte geven en verwagten daer zijn antwoort op : en op dat hy na zijn mening alle argwaen soude weg nemen / schreef dat 'et hem verwonderde dat mijn Heer niet hy hem quam / hy was gants niet bevzeest al waer 't dat de Heer Admirael daer met zijn Schip lag / hy soude het met twee Schepen teffens aen de grond halen / dat booz hy was most vergeten worden / en siende dat de Heer Schram zijn lagen myde / en hem wist te hoeden als een wijs Scheeps-Oberste / schreef byders / ten honde niet schaden dat een man wel toefag / met namen booz een als hy was / die wat onder de leden hadde. Zijn Stuurman Willem Dirksz. van Enkhuyzen dede hem groeten / onderstont Claas Compaan. Het opschijft luyden / den Bzief te bestellen aen den Heer Admirael van het Schip Hollandia met zijn Compagnie. Hier op vaerdigde den Commandeur Schram met 'er haest wederom een Bzief af / vandesen inhoud :

Dathy den Brief van hem *Claas Compaan* op den 10. van Julius met een Canao wel ontfangen, den Inhoud daer van wel verstaen had, daerdesen tot antwoort op diende; wat aenging dat hy schreef voor hem een groot ding te wesen, de Rede te moeten ruymen om hem te laten inkomen, 't selve was waer, en konden dat mede wel verstaen, maer 't versoek was sulcks, overmits 't degelegenheit met hen-lieden also verderde, en nodig maecte, dit geschiede in alle opregtigheyt sonder hovaerdye, zy hadden van hem *Compaan* bescheyd ontfangen van te willen doen binnen twee mael vier-en-twintig uren hem ter vriendschap, soose hem willen verskeren, van eenige Hoepen, wat Vleys en Gort, daer op tot bescheyd diende, datse in hun Schip niet meerder dan ses en

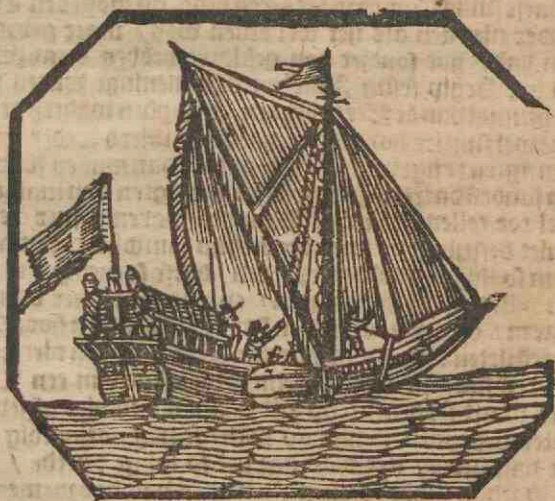
Wybrant
Schrams
tweede
Brief aen
Compaan.

in 't Jagt vier boffen Hoepen hadde, yder van ontrent 25. stuks, en zy also bevonden dat hy hunner en zijner vriendschap sogten, soude daer in op hen verfoeck voldaan mogte worden, broederlijk handelen, het stont ook by hem te overwegen datse so een langdurige reyse voor handen hadden, en over sulckshen lieden daer niet veel van mogten ontbloten, te meer, om dat hun water en bier vaten, tot zijner eerste aenkomst, gelijk hy selve wel gesien had, buyten Boort geworpen waren, om hun voor hem te beschermen, die hun nu wel te stade komen soude, evenwel beloofde van 't gene zy daer van hadden, broederlijk mede te deylen, was hy wijders met Vleys en Gort gediend, wat meer of min wilde met hem handelen in alle redelijkheid, als Liedea met eeren, daer op hy hem verlaten mogt, en al 't gene geschiet was soude niet eens verhaelt worden, so hy daer mede gediend waer met het gene te voren was beloofd, so versogtense andermael dat hem geliefde hoe eer hoe liever te vertrecken, op datse hun voornemen mogten volbrengen, en met goede onderhandeling te houden, so veel hem bewust was van zijn pardon, wouden daer van seggen 't geen zy 'er van wisten; 't gene hy *Compaan* geschreven had, namelijk dat de Schipper van 't Jagt te opgeblasen was geweest met spreken, zy waren al te mael geen Goden, en een jegelijk had zijn fauten, maer de oorsake was niet te min ontstaen uit her aendringen van zijn eige Stuerman, in sulke gelegentheyd haelde 't eene woord het ander uyt, hy had mede geklaegt dat de Stuerman aen boort quam, dronken zijnde, dese was 'er niet toe gedrongen geweest, maer hadde malkander 't elkens mindelijk toegedronken, so veel elk beliefte, dat hy ook so lang aen boort bleef, was hem niet lief geweest, door diense hem voor Sonne onderganck wel weg wilden hebben, dit soude voortaan niet meer geschieden, want zy hem voor *Compaan* wel hadden te versfekerden, van 't gene by hem gedreygt had, de zwarten van 't lant op de hand te hebben, en soude weten te wege brenge, datse niet een Lamoen souden kunnen krijgen, diende tot antwoord; dat hy quaets genoeg wist te doen, 't gene nadelig soude zyn tot hare Reyse, maer most bekent zyn datse wel wisten waerde Lamoenen stonden, en sose die gebrek hadden, wilde al de magt van *Compaan* daer in niet vresen om die te bekomen, wisten ook wel dat het meerder moeyte koste soude, daerom was 't beter dat zy malkander te gemoet quamen, vriendelijck bejegende en onderstand dede, by so verre nu hen verfoeck werd ingewilligt en de Rede ingeruymt, souden den anderen vriendelijck ontmoeten, en van 't gene voorby was niet meer spreken, daer mogt hy hem op verlaten, sond hem hier op een vaetje goede Mom, nevens de Brief, so lange nu de bejegeninge vriendelijck was, sou den anderen daer van mede delen, eyndelijck wilde *W Schram C. Compaan* met al hen geselschap, hen lieden altesamen in de hoede Gods bevelen die hen woude verlenen 't gene ter Saligheyt van noden was; desen brief geschreven in 't Schip *Hollandia* den 11 Julius, 1626. was ondertekent *Wybrant Schram*.

Over en
weder han-
deling in
de Cicra
Lionie.

Aden ontfang van desen brief is *Compaan* in de plaets van 48. uren souden de 15. onder zepl gegaen / liep ontrent een Boteling schoot of twee met zijn dyle Geschepen de haven in / de *Wijz* zijnde het vierde / lepde hy aen de wal / nam al het geschut / bosken *Ammonitie* van daer / om op zijn andere Schepen te boeren / en om aerbaerheids wille gaf hy 't de naem dat het gebozzen was / dit uyt vermoeden van onwaerheyt / bewoog daer na een lge van *Hollandia* het selve te ondersoeken / sagen wel dat zy 't in de gront gehouden hadden / en mogelt hi
wag

was 't om de byle andere te versekeren. De Admirael Compaan had op 45 stukken Geschuts / zijn Vice Admirael 26 zyn Schout by nagr 24 / en de Pijls 12 / belopende te samen 106. stukken / 't Schip *Hollandia* hadde 26. op die niet kleyn waren / 't Jagt *Grotebroek* 14, te samen 40 stuk *Gotelingen*. Doen Compaan de *Siede* geruymt had / liepen beyde de *Scheyen* op de verlaten plaets / so nu de schryber verhaelt / haddense deseive so nodig niet van doen gehad / konden hun werck dat 'er te bezrigten was / op de plaets daerse lagen wel gedaen hebben / maer het was hart tegen hart / om dien *Zee-rober* die eere te benemen die hy hem ingedeelt had / dat hem ook wel ter degen gespeten heeft / het lek 't welk 't Schip *Hollandia* had / daer om se in de haven gekomen waren bondense / en 't wierc gestopt / 't selve was booz aen en boven de knies van weder zijden te gen de siebe / daer het so hol / en 't werck so bezrot was / dat mer met dypmen en lange messen tot aen 't hecht toe in staken / dooz dien dat 't daer niet gebzeven / maer alleen met simpel *Teercken* fraeptjes ober gestreken was / dat men het niet sien en konde : zy hadden *God* te danken / dat het onweder 't welk zy geleden / niet op de *Spaense Zee* gekregen hadden / en het lek bonden / 't waer anders te bedugten geweest / dat zy 't geen van allen na verteld souden hebben / en sekerlyck in sulcken gelegentheyd zijn de *Timmerlieden* / menigmael oozsack van de byzome *Zee-liedens* dood. Compaan kreeg in de volgende dagen eenige verberfing van land / sond op den 14 met den *Stuerman* tot een bereering / een deel schone *Orangie Appelen* / *Wannansen* / *Bonansen* / met een baetse *Brandewijn* ; booz deseive ontfing hy wederom tot dankbaerheyt / een *Dat* met *Dlees* / een *Ton* met *Bozt* / en vijf bossen hoepen / dit verkreagen hebbende aen boozt / tot dubbelde vergeldinge booz hen te willen ruypen nog wel 100000.

La noenen / so hyse bekomen konde / boer also weder aenboozt / doende mondeling aen Compaan de behoelyche gaete. *Middelsterwyl* dat *Hollandia*

en het Jaecht doende waren om het Ick te stoppen / so haeldense bagelijck water / waren oock doende om so veel Lamoenen aen 't boort te krijgen als 't mogelijk was : 3p hadden daer het aengenaemste leggen niet by desen Vriend / die hen so minnelijck met zijn geschut besegent had / moesten gestadig slagbaerdig wesen met brandende Lonten by de Stucken / de Soldaten in 't getweer zynde ontrent een half mijl rupmte tussen beyde / de Stroom lieper strengelijck in en upt / en was gebaerlijck om nu en dan malkanderen op het lijf te drijven / men kan wel bezoeven wat slapens daer snagts om ging / want in stede dat men op een verbarfende plaets leggende / wel een dronkjen meer nam en hem verbzoolijcken most nu een minder zijn ; Staet wel te oberwegen wat een goede Duer-vryster dat dese Oostindisch-Vader boort hem was / aen dewelcke hy en 't lieve locken vryen en gewelt doen / niet alleen een blaetwee / maer oock een bloedige scheen gelopen had / want hy 'er seventig doden en niet minder gequetsten kreeg / onder dewelcke hy selve in zijn arm getwond was / 't mocht hem pijnen dat so een kostelijck schip ontrent hem lagh / en nog meer dat hy 'er de Rede boort rupmen / en 't selve op die stede laten most / dat hy schreef en beleet dat sulck Schram ter vzienschap gedaen was / maer 3p agtende / goeden dag vzienschap / en datse van geen Schelm wat goeds te verwagten waren / doen hy de Rede gerupmt had / quam zijn volck somtijlen met Vlaetwen aen Boort / vzagten Lamoenen en ander goetse die onder hun bekenden op het schip uptdeelden / de Zee-robers lieten witte Vlaggen wayen / tot een teken van Vrede en Vzienschap (dan het wiert niet geloofst) 't volck van Compaan aen boort gekomen zynde / vzaegde t' elckens waerom die van Hollandia so slagbaerdig lagen ? seggende geen noot van hen te sullen lijden / sy en souden daer niet weder aen / want waren al te onsfagt begroet / daer op grantwoort wiert datse sulck Compaan ter eeren dede / gy mocht den Dupbel sepdense en geloofdender niet aen als het wel reden was / maer gebzaegt zynde soje ons genomen had / hoe soudjet dan geklaert hebben ? antwoorde datse in dat geval op het Schip seftig Stucken van meninge waren te leggen / om so doende Neptunus van de Zee te blyven / en sepden wijders de agt kisten geld soudense mede wel sijnstjes konnen desen / maer wiert weder gebzaegt / so nu de Kealen van agten te ligt waren / hoe datse 't dan maken souden ? gaben tot beschepd / 3p souden daerom geen kraskeel aen regten / en malkanderen die onderwegen wel toe tellen ; maer de Duppen waren te suer / en vermaect de Dors konse niet bespyngen / men begon hun somtijl te vermannen en boort te stellen van hun sondig en Goddeloos leven / datse so menig men sch onvertelijck en tegen alle billighepd beschadigden / en nogtans daer van niet of wepnig verbeteret waren / offe niet en dogten dat het God in den hoogsten Hemel souden moeten verdzielen ? en dat hy hun epndelijck van een nletig ding de ondergang bebozderen sou / ja als men gemeenlijck segt van een Lups de keel laten afshyten ? want sepdense / gy zyt van God so niet afgetwandelt / of dit sult gy moeten bekennen ; hier op wilstense nog ootmoedig te antwoorden dat het haer van herten leet was dat het so lange duerde / 3p wisten niet waerse hun Vardon soude soeken / waren van boornemen upt de Zee te gaen / wannerse by en vrank daer upt honden komen / de Hoog-boortman / die eens aen Boort quam om zijn Soon te besoeken / doen hy hem sag en sprak / begon hy seer jammerlijck en bitterlijck te schreyen / en te we-

nen / beklagden zijn ongeluk en quade geballighepd / dat hy in sulken faet gekomen was / zijn handen te leggen aen de wapenen / om niet alleen die van Hollandia in het gemeen / maer oock in 't bysonder zynen vleysghen Soon die hy een hulper getweest was om in 't leven te komen / het leven te benemen sogt / beklagende seer zijne misdaet / hier moigt men sien een ootmoedig wenen van Vader en Soon / dit wat gesaecht zijnde / heeft nog upt Vaderlyche mildighepd zijn Soon een goed stuck gelts vereert / en heeft deselve daer nebens nog aen de Scheeps Oversten hogelijch gerecommandeert / met sekere beloften dat hy so haest het mogelijch was upt de Zee trecken sou / nu waren de Schepen so Hollandia, 't Jaecht Grotenbroek en Compaan met de zijne dus negen dagen besigt met alleg so veel doenlijch was af te maken.

Op den 14. van Julius schreef Compaan weder aen W. Schram, en sond die met zijn Scierman met eenige verbersing (als verhaelt is) na Hollandia, den Inhoud van den Brief was dat hy den Heer Admirael na groetenisse een goede den dagh wenschte / sond hem by dese een Vaetsen Blandewijn om aen de Swarten te geven / (want dat Volk daer mede willig gemaecht wort / zijnde seer genegen tot stercken dzank /) als dat leedig was soude hem geerne meerder senden / hadde hy Wserwerck gebzecht soude het laten weten / wilde het de Heer Schram geerne by setten / bad vriendelijch deselve wou by den Dzeinger van zijne bereeringe / alle de Hoepen sturen die te ontberen waren / dan Vleys en Gozt wat 'er gevonden wiert / sou ten danke betalen / hoe meer dat men sond / hoe liever / dog het stont aen de goede wille van hem Wybrant Schram, het gene hy ontbing (in de gelegenheid) sou hy ver gelden / boozts was zijn Prijs betongelucht / indien 'er eenig dinc aen of in gebonden moigt worden hem dienstig behalven de Fokmast die hy boozt zijn Besaens-mast halen sou / gaf daer toe oozlof om na hem te nemen / en om te doen met het Schip / en met alleg wat 'er aen en op was na zijn geballe / wijders so het konde zijn wilde van daeg de Hoepen geern hebben / sulchs was het oock gelegen met Dices en Gozt op hoge Vriendschap / het waer ligt gekomen daer niet lange te blijven / hy wist op de plaets daer hy lag geen water te krijgen / en sulchs wierde verhin- dert dooz dien de Heer Schram hem niet vertroude nebens hem op de rechte water plaets te leggen / hy moest het dan op een ander soeken / verhaelden weder / wat boozt een groot ding dat het was de Rede te rupmen / maer men moest veel doen om redens wil / het was beter dat een Jonck hint schreyden dan een oud man / agte de Heer Admirael ouden hy was jong (te wesen ontrent 38. jaren /) boozt hy en wist op de tijd niet meer te schryben / dan groete hem seer / boegter nog by dat God het al te samen wel zegenen wilde de Heer Schram met zijn geselschap / en hem met al zijn rebellen hoop / epndelijch versogt dat men hem een Daetje met dun Bier wilde senden / het soude in dank ontfangen worden / was ondertekent:

Claas Compaan.

Irrijgende geen schijstelijch beschepd hier op / so heeft hy op den 18. daer na met een Canao en zijn Stuerman Jan Symoncz Struyf, by hem hebbende ontrent 6000. Lamoenen en andere kleinigheden / met een Brief afgebaerdigt om die selve te leveren aen Wybrant Schram, van dese Inhoud: dat hy verstaen had van een zijner gasten / die aen de Admirael's boozt geweest was / dat de Koonman vermaende van de Lamoenen die hy boozt hen lieden liepen soude / hy had zijn best gedaen om al te kopen wat hy irrijgen konde / en sond

Compaans
derde
schryven
aen Schram.

Compaans
vierde
schryven
aen Schram.

daer oock al wat hy had / was nog in verwagtinge van twee Canoes / dog bedugt datse niet komen souden / hy had den eenen agt en d' ander vyf staen Hysg op rekening gegeven / In tegenwoordigheyt van den Koning van Siera Lionis, so de Canoes nog quamen sou den Heer die alternael hebben / hy was niet nieuw booz al die vzugten / die daer te lande wiesfen / nog oock zyn volck / eventwel verdozvensen al de Plaetse daerse quamen / oozjaech dat zyn Gasten rijkelijc hy 't Geld en by de Wuyt-goederen waren / en gewent waren veel te geven / want schrijft hy de Wonden (namelijc de Africaners) zyn so gestelt / hoe mensche meer geeft / hoese meer hebben willen / so de Limoenen quamen / daer hy ten ander male om gesonden / en half booz betaect had / soude hyse den Admirael alternael laten toekomen / en hy selve soude met de zijne niet langer dan 's morgens toe wagten / was van mening in Zee te gaen / en de Schepen d' een booz d' ander laten booz by zeplen / dit sou wesen om mijn Heer geen meer moeyte aen te doen / behoefden zyn Schip Hollandia niet gereet te maken / versekerde ten ander male van liever leed' een booz en d' ander na af te varen (dit was dog op het quackel beentje gesloten / hoewel de Vogel niet in 't net wilde) hy had oock vriendelijc te ver soeken / dat hem van de Heer Admirael mogte gesonden worden een Kars twee of drie booz zyn eppen eten / daer beneffens wat Boter / hem sou grote vriendenschap geschieden / had wel meer gebzek / maer mits hy Hollandia een lange Reys te doen stont / daer toe veel van noden was / so dierfde hy hen lieck niet lastig vallen / niet te min bad nog so de Schipper so veel wilde doen met des Admirael's intwilling / dat hy hem konde helpe aen twee Imblocken om zyn Schip hiel te hebben / en wat marbelijn om de zeplen te vermaken / so schrijft hy hem daer mede gerles gebaen konde worden / soude sulcks met een danckbaer Wyndhoutwent herte vergelden / versekeren ten derden male (maer gelobe dat hy sulcks niet meende) so haest de Limoenen quamen / souden die alle hem toekomen / dog hy wachte niet langer als dien dag / meende morgen so her God beliefde booz te gaen / die wilde hem en de Heer Schram behouden Reys verlenen / en boozts geven dat zy Wieden boozspoedig in Indien mogten komen / sond een klapne vereering aen den Admirael / en soo het hem beliefde kon de Schippers Wout daer van mede deelen / wperds gaf hem de groet met al zyn hert / versoeck de vriendenschap te mogen ontfangen / dat 'er geen van zyn volck in de Casupt gelaten soude worden / dan die hy skerde om met hem te spzeken / hy was verwondert dat de Heer Admirael hem so nederig hiel / dat hy al zyn volck so laet by hem komen / d' een snapte hler / en d' ander daer / en sulke vedenen die aldaer boozbielen van hen lieden waren niet betamelijc te doen aen de Heer Wybrant Schram / en quamen hem Compaan alternael ter ooyen / Wyndschap soude doen so zyn volck niet in de Casupt gelaten wierde / eynelijc wenste hy dat God hen alternael wel zegenen wilde / en een geluchtge behouden Reys verlenen / was on-
bertekent:
Claas Compaan.

Schrams
d' rde en
laeste
Brief aen
Compaan.

Wybrant Schram na negen dagen in de Siera Lionis gelegen te hebben / en nu genoegsaem klaer om te vertrekken / van meeningh dien dagh het laetste Water te halen / en vanden 19 Sept te gaen / schrijft cito wederom aldus / hy had het schrijvens van Claas Compaan (sp die haestelijc asgebarrigt was) oock dabelijc ontfangen / met de Limoenen die daer neffens
gh-

gingen / bedankten hem daer voor / en wenschten wel wat meerder gekregen te hebben / geloofden niet-te-min dat hy voor die tijd niet meerder had konnen bekomen / maer also hy schreef nog eenige Vrouwen met Lamoenen te betwachten / die hy als dan begeerde aen hem te senden / versocht dat die van den selven avond aen Voorz mochten gebzacht werden / alsose verstonden dat hy de volgende morgen gesint was te vertrecken / het versoeck van twee of drie Kasen en andere kleynigheden / wiert hem mer de Stuurman (bzenger van den Vries) gefonden / die hem van al het gene voorzeballen was goet beschept soude konnen doen / waer aen sy hen gestelt hadde / eyndigende deses wilde hem met alle zijn geselschap neffens hunne eppen Volck al te samen God bevelen / die hun het zaligste berlenen wilde / was gedaen in 't Schip Hollandia, den 18. Julius 1626. en ondertekent

Wybrant Schram.

Also Compaan op 't voorig schapen / en volgens des Stuurmans beloften dien selven abont geen Lamoenen sonden / sy gereet waten / hebben op den 19. des mozzens hare Wakers gelicht / en zijn 't zepl gegaen / gevende Compaan ter eeren drie schoten / dan hy bleef leggen / sy hadden tot verberfchinge ontrent 90000 Lamoenen met eenige Orangie van Land bekomen / daer pder Persoon so wel voor Hollandia als voor 't Jacht 128. stuks zijn uptgedeelt / en dat voor 450 Personen / dit was behalven de Lamoenen die het volck op hun selven geplukt / en van Compaans Gasten gekregen hadden / dat mede een groot getal bedroeg / sulks dat se den Almachtigen wel hadden te danken / voor de verberfchinge / en so van de Zee-robers ontslagen geraekt te zijn ; sy waren alle te samen van geboelen geweest / dat se noch eens aen de Vetter geraekt sonden hebben / wareder wel op gemoet / schoon datter niet anders dan een schadeloos Schip en bloed-sotzinge van komen konde / op den 21 daer na-bolgende was het seer ongestadig weder met regen-buijen en holle Zee / de winden liepen van d' een tot d' ander hoek / sulks dat se des nachts moesten wenden / daer door het Jacht van hem verdwaelt / endoor de donkere Lucht / mits het ober en wider gaen versterken wiert / waer door 't selve van Hollandia verzept zijnde / is Compaan (loerende op de gelegentheit) met zijn drie wel gewapende Schepen recht daer op aengebaren : het Schip Hollandia was niet slag-daerdig / niet gereet zijnde op des Zee-robers komst / en zwaeyende daerom op dat af-wijende / hem ondertusschen tot slaen gereet maken mocht / alle Soldaten en Boots-gesellen moesten na schriftelijck bebel / elk op heuren toegevoegde Plaetsen passen / oock op lijfstraffe was wel vastelijck belast / die niet dan tot nader opzeye of te metter dood te ontcrupmen : desgelijck hadden d' Offiieren door trouw-beloften hun verbonden op de ced het Land en hunne Meesters gedaen niet af te wijken / maer alle blijd doen om de voorz. Zee-rober te vermannen en upter Zee te helpen : welke eendracht en verknoppinge sulken medelijchheit onder 't Volck maecte / dat se by na niet lieber scheenen te wenschen / als weder aen de Man te komen / tot welken eynde alle de zwarte Stucken daer boozen na achteren wierden gebracht (mits Compaan in de boozige stryd daer de meeste forse gedaen had) zijnde geladen met allerhande scherp / als Krupsballen / Kettingen / Hoegelen / Wtere Bouten / hoelen halve schuyf-tangen / oock hadden se in de Siere Lionis menigte van draet-Hoegels laten gieten / die onder de Soldaten uptgedeelt wierden / met bebel sose geen Volck hopen en vermannen / dat se als dan niet de draet-Hoegels / de Zeplen en het Want

Compaan
en 't Schip
Hollandia
affcheyts
handelinghe.

van de Zee-roovers Schepen schadeloos souden schieten / wyders warendt eenige Soldaten in de groote Mast gestelt / om upt Metale Bogen met Querpjelen den bzant in hare Schepen te bzingen / alle dese berepftelen hadden de Zee-roovers in de Sierra Lioa leggende / en in Hollandia komende / genoeg gesien / also sulchs hen-lieden bzeet ten toon gestelt / nopt verborzgen gehouden wiert / dug vaerdig zynde haelden al haer klepne Zepfen in / waagrende den Zee-rober / die niet zyn dzien seet tresselijck / en in goede oordze wederom op hem of quamen / latende van agteren de Fransche / en van boben de Pynse Blag waepen / epndelijt quam Compaans Schip so na by dat men hem verpraepde hy vzaegde de Schipper van Hollandia (die agter op het Schip stont) na het Jacht die sepde dat het selfe dooz zyn wel bezepfthept booz upt gelopen was / vzaegde wat hy so na te doen had ? of hy quam als Dzent of Vrand (dat hy sulks soude seggen) hy gaf antwoord van Dzent te zyn / en sodanig te willen blijen / dan om sulchs te geloben / wiert hem geraden af te wyken / 't welk hy beloofde te willen doen / hier op hebben se den anderen een bzindelighen dzont toegedzonken / met een schoot bereert / en behouden seps toegewenscht / ende daer met geschepden : doch op na-middag kreeg hy 't Jacht Grotenbroek in 't oog / daer al wederom die van Hollandia booz vzeegde / dat hem sulks ontmoeten soude / doense hem zyn Cours sagen stellen / beractslaegden hem den gantschen dag te volgen en recht in zyn Daer-water te houden / om so wanneerste by het Jacht quamen alle middelen aen te wenden / 't selve te ontsetten / Compaan naderende 't Jacht heeft er regel recht op aengehouden / als Hollandia dat vernam stak by / en wan hem de loef af / sulks van Compaan aingemerkt zijnde / als mede dat hy van het Schip Hollandia so hoort gebolgt wiert / waer dooz geen half uur tot slaen en tot vermeesteren van 't Jacht konde overblijven / veranderde van booznemen / en is regens den avont booz de Wint razijn Schout by Nagt gelopen / also die niet wel bezepft was / ook wiert het Jacht des avonts laet upt de strengen van Hollandia hoog te loebert gesien / en buyten perijckel geoozbeelt / en sedert op de seps niet weder komen. Het bleek wel doe het Schip Hollandia alleen was / dat hy 't andermael wilde verbatten / maer bont sig bedzogen / het tegenweer was te getret / en geen boozbeel siende / bezngde Dzent te wesen / 't welke hem sphten mocht / dat hy hebbende dze kloeke Schepen met Ammonitie / Dolek / en 160 stucken Geschuts versien / en sulken hupsen Buys / te weten / een schoon Schip van 26 stucken (dog wel gemant en beset met Musquettiers) heeft moeten verlaten / en met goede ooggen aensien en gedogen / dat het selve niet een streek om zynent wil upt den wog liep / so de Schijvee op het Schip Hollandia getupgt in zyn Journael hier meest gebolgt / dan het is wel te bemerken dat Hollandia al booz settende zyn looy nam / en tot slaen berepde / zyn zwaer Geschut na achteren bzingende / Compaan had hem menigmalen laten verclupden / Nephthuis en Meester van de Zee te willen zyn / want hy hem gock beroemde aen hen lieben eens in het Canael / onder een Bloot van 30 Schepen / so Pollanders als Engelschen / geweest te hebben / die alle booz hem de vlucht namen / uptgesondert twee die berobert warden / maer hier dreed hy niet op / oozsaek dat hem al scharfende belast wiert / geen Oost-Indisch-Daerders meer aen te tasten / ofte soude harde Bonen keeren hauwen / van dese togt weet Compaan noch wel te verhalen / hoe dat het hem bequam / en is hem menigmael vedankt by anderen /

Na-reden
over 't
Schip Hol-
landia en
Compaan.

beren / die wat byp met hem sprekten mogten / hy sepde wel / ja daer wierden
 Doozten opgedaen als Pop-huyjs deuren / sodanig was ook het gros Ge-
 schut dat men te Boort byagt / upt alle die vorige bzeng ik my te binnen / ge-
 lijck meer malen gesepd is / dat hy zijn Zee-rober aenlepte na de woorden Palir-
 neus, mer list en ook met kragt, schoon het hem bepde in de vorige vertellin-
 ge gemist is / want so wel upt zyn onderhandelingen / als ook de Vrieten kan-
 nen bespeuren zijn listighepd en vlieperpen / maer was te seer daer ober berugt /
 dooz de menigvuldige parten by hem / so nu en dan gespelt (als verhaeld is)
 endaerom was het ongelooft / hoe seer hy oock van vrientshap en trou sprak
 by de Zee-luyden ingegreift en in de haarsenen als verstaelt het agterdenken
 dooz 't sagt spiegelten aen anderen / had de hardighepd in de gedagten van ande-
 ren gemaakt / en nu was het met geen moy pparen en vrientdelijcke besegeningen
 daer upt te werken / hoe dat Compaan hem meerder aenstelde van Vriend te
 zijn / de beloften te willen nakomen / geen quaet te doen denken / of diec gelijcke /
 hoe dat 'er meerder op hem gepast wiert / dat nu zijn getwelt op dese tijd aenge-
 leyt / geen wensselijck geboyl had / was hem so seer niet te wijten als het ge-
 lukt / dat hem doe niet dienen woude / want selvs de gene die hem tot vpan-
 den gemaecht had / getuygen dat hy sig als een kloeken Zee-heid in de slag be-
 toonde / als die in de Zee-strijden wel ervaren was een sulke was hy. Had de
 Heer willen verlonen, dat hy so wel met zijn doortrapte loosheyd als kloek-
 moedighepd, het Vaderland meerder dienst, dan nu welschade gedaen had.

Compaan hier niet op gedaen hebbende / keerde weder te rug na de Boort /
 en bisten onderwegen nog een Schip of goeden Bupt / waerdig geacht ont-
 trent 50000. Gulden. Dit was zyn Buerman Jacob Quik, komende met dit
 Schip rijckelijck geladen van Guinea boort koopman hy verbleef hier in zijn han-
 den / en wanneer hy by den Zee-rober quam / wiert terfont bekent van Com-
 paan, die hem seer vrientdelijck verwelckomde / het hoost gesicken hebbende
 tot de Casupts kensier of Galberpe upt / en riep / weest wellekom, mijn
 goede Buerman, liet hem aen Boort komen / en maechte het Schip prijs / so
 veel gelde by hem de Nabuereschap / betoonende dat hy op 't laetste nog Vriend
 nog vpannd / nog van bezre / nog van nabp en spaerde / maer dattet alles hem
 wellekom was / 't gene hy segts krijgen konde. Jacob Quik had een Soon
 Pieter Quik genaemt by hem / zijnde ontrent 13 Jaeren oud, dese was Compaan
 van meninghe by sig te houden / en sepde also hy haest na 't Daderlant toe wilde /
 sou hem selver te Quys beschicken / had een goet behagen in den Jongen / maer
 een wijf daer na van anderen veracet geworzen zijnde / sepde tegens den Vader.
 Het is noch een goet Christen mensch, bleven wy wat lange, hy soud' ons
 mogelijck gelijk werden, wil ickje seggen? hy soud' oock lichtelijck en metter
 haest niet veel deugen, het is beter dat gy hem by u selvs behoud, dit Schip
 byacht hy tot Salee, en was mogelijck 't gene Jansz. van Haerlem veracet wier-
 de / met de 12 Lepel Stucken / daer van geschreven is hier boozen.

De Zee-rober met zijn nieuwe Bupt-Schip / en zyn Roof-Schepen quam
 wel rijckelijck geladen wederom tot Salee ten Anker / daer hy vernam dat zyn
 pardon gekomen was / want Abraham Valkenbrug byacht zijne eerste parbon
 in 't geselschap van Evert Cornelisz. Schipper van den Omval van Hoorn, tot
 Salee ten huys van den Admirael en Remigados Jan Jansz van Haerlem, daer-
 se weleen half Jaer na de komste van Compaan gewagt / en Heyn Aertsz. zijn
 halve

Jacob
 Quik van
 Ooltzanen
 genomen.

Tot Salee
 zijn Pardon
 en vreedde
 handel.

halve Broeder prolongatie van het pardon gebzacht hadde / voen bleef hy niet lange daer; maer socht alles aen een zyde te schicken, en voozt na't Vaderland te baren; daer hy geoot verlangen na hadde / so hy seyde: Middelerwyl en dat desen Zee-rober oock booz Salee lag / bedreef hy byzondere saken / want de Alcaide van Salee was den Stadhouder van 's Konings wegen / of hy schoon stoutmoedig was / dat deselve en die van de Stad (hun houdende by naef als een Republique) de Konink van Maroca Mulai Zidan in 't laeste blugten booz de Santo de Stad wepgeren doost; en met Geschut van de Engelsche versien / him daer upstieid / nochtans most hy in 't afstrecken van Claas Compaan leeren dat deselve al te pas quam / oock weynig om hem gaf / ja het haer had om hem in zyn Schip gebangen te houden / tot dat hy van alles voldoen was, en ging aldus toe; hy verhoecht booz het laeste / en eer hy vertrok so Waffenaer verhaelt een Bupt van ontrent 50000 Gulden; welke Penningen hy ontfing / daer bleef eenschult open aen de Alcaide van een goede Somme / en om dit te krijgen songer lange om den Cupn gelept te worden / so noode Compaan deselve Dienstelijt te gast binnen Scheeps Boort / hy quam met eenig geselschap / wierdt minnelijck onthaelt en wel opgedescht / na de maeltijd gebaen was / so seyde Compaan (nu genoeg berept zijnde tot zyn vertrek van daer) de Heer Alcaide most sy lange by hem blyben tot dat hy zyn Geld volkomen had / te weten de restant van de verhochte waren aen hem: die tot bescheyt gaf so veel constanten nu niet by sig te hebben / soud hem van alles aen Land volboen / maer Compaan daer op weder / dat hy so lang in zyn Schip most blyben tot datter een van zynent wegen sulks bestelde / hy hadde nu geen tijd omme te wagten / most nu na't Vaderland / 't Welk van hem so lange begeert was. De Alcaide sochten dees en geene wegen / dog al zyn soet slupten en schoon singen help niet / 't most wesen / dies wiert ter geld upt de Stad gehaelt bestaende in Realen van agten / deselve liet Compaan altemael beproeben / en steken / om te weten of het supber Silber waer / maer ter degen doozsocht hebbende vond de meeste Bellon Silber / van slecht Allot. Wiert over seet verstoort / hy de quade de Cajups venster upt wiert in 't water / seggende / soo en bedriegjer geen andere mede / eenige vielender in de Woodt / en wierden van de Matroosen geknapt of weg genomen / de andere gingen verloten / watter boders om gebaen en gepaet wierd / de Alcaide most ten vollen betalen dat / eer hy upt het Schip mogt / sonder lang te bepden / betaelt zijnde / liet hy deselve na hups baren / en van zyn eygen Volk dienen / op dat 'er geen van zyn Volk aen land gehouden soude worden / gaff hem daer op eenige eerschoten toe. Compaan had de looghedy van de Alcaide, en van de Barbarische Natien of Moren so bedooft / dat hy het hun nu op eenschepden byz suer bekomen deed / soa deed hy edderen de meeste saken van zyn ongeredderde dingen. Daer was oock een Jode van Salee die met zyn Slaef aen boozt quam van desen Zee-rober / terwyl en deselve in onderhandeling was met het Boots-boek / nu so hadde de Slaef zyn Patroon bepraet om sulcks te doen / alsoo een van zyn Bloedber wanten hem beloost hadde, alse wilde vertrecken na het Vaderland / hem te sulien verlossen / gelijcke alrede nu op het vertrecken lagen / byzende anders dat 'er niet upballen soude / en mogelijck de Jode het gaerne met den eersten bequam. In 't Schip gekomen zijnde / wiert gesproken over de prijs / en eyndelijck verdrag gemacekt / men begon het Ransoen-geld te tellen / middelerwyl quam Compaan

Den Alcaiden wort gedwongen tot betalinge, en hoe.

Een Salese Jode bedrogen.

paan eens bukten / daer hy pets wat te doen mogte hebben ; siende nu dese Liedens besig met Gelt te tellen / so vzaegde hy hui lieden watse doen wilden ; men gaf tot antwoord / dat de Slave daer tegenwoordig gelost was van de Jode vooz een sekere Somme / wat is dat ? septe hy : ick en heb hier geen Slaven binnen Boort / al dit Dolck en mijn Landskuden zijn byp / gy en sult 'er mijn geen gelt booz tellen op de hoogste ongenade / want hy is hier alrede los : de Jode begon veel woorden te voeren / en mogelijk nicende hy dat hem Compaan so veel toegeven sou als te voren / maer die septe / ben ik hier niet met Chyrius bezraders gequelt ? grijpt dien Pont / en werpt hem bukten boort : het welck van eenige rauwe Gasten ter font na gekomen wiert / maer sommige medelijden hebbende met dien rampsalige / trocken hem upt het water en bragten hem half dood na land / sou dat men wel seggen moogt : dat des eenen schade, het welvaren van de andere was.

Wel haest vertroockense doen van Salee, om de Reys na hups te bevoorden / met sig nemende de Personen booz gedagt die hem zijn Pardon behandigt hadden / te weten : Abraham van Valkenburg, Evert Cornelisz van de Omval en Heyn Aertz zijn Broeder / doense nu ter maeltijd gaen souden en saten om te eten / so namen dese Liedens de Hoeden af om God de Heer aen te roepen dat hy de spijse wilde zegenen / maer Compaan die vzaegde hen (die nu al aen't eten begon) wat doet gy ? waerom en tast gy niet toe ? wy hebben de goede God aengeropen antwoordense / op dat de Spijse ons wel bekomen moogt : O seyde hy, dat is niet van node, onse lieve Heer is wel in twee jaren in mijn Schip niet geweest : oech septe Schipper Evert, hoe sprekt gy dog so qualijk : wat een ellendigen troost is dat ? ick segt antwoorde Compaan, om dat ik p booz twee jaren het Testament / de Gebeden, Psalmboeken bukten Scheepsboort hebben geworpen / en zedert alle biddingen en dankingen opge sepd / daer en is niemant die God aenroeyt / so reken ik dan dat de Heere niet in het Schip is / of geweest is in twee Jaren. Og hoe verre komt den mensch booz de verhardinge der souden / dog men kan het nemen / dat God van de Sondar en wijkt / gelijk hy booz een van zijn Dienaren septe : van 't Israëliische Volk / wee hem wanneer ik ben van hem afgeweken, en ô Israël u souden scheidt u en uwen God van malkander. Daerom en was het niet bycmt dat hy septe sonder God te zijn / want in handel en wandel betoonde hy dat 'er by hem geen Godes vrese was / nog ook by zijn Volk / levende als sonder God.

Mer zijn Schepen komende ontrent Teruaen, niet wijt blianen de engte van Gibraltar bont daer twee Schepen upt dese Landen (onder welke de een een Zeelander was) het Dolck van zijn Schepen quamen somwijlen by de anderen / desgelijcks die weder aen het Boord eenige van des Zeens Officiers hadden aen de Officieren van Compaan gezytenteert wanneer de Admiraal maer wilde / zp honden hem lgtelijck doen hebben bepte hare Schepen / des daer botens te genieten eenen goeden penning / na de waerdye van den Dupt / waanneer nu Compaan dit wiert bekent gemaakt en dat zijn booznaemste het lgt om doen boozstellen / so septe hy dat men dit aen de andere Schepen oock moesten bekent maken / alsoo desen nieuwen aenbang 't gehele Cozpus geraekte / want oock daer booz 't Pardon vernietigt soude zijn / waer upt volgen moesti / dat het hen die nu sekere genade in een seer onsekeren bekeren soude / niet te misn sose 't wilden doen / hy mede / so niet / 't was hem ebenbeel / tot dien

Compaan
Artheit, of
sonder Go-
den,

Behore-
lijken aen-
sig ontrent
Teruaen.

bien eynde schreef hy aen die van de ander Schepen / en kozt ontbod / en was ontrent van dese inhoud. Waerde vzienden en bemidde kinderen / booz tegenwoozdig is ons aengeboden de twee Schepen die by ons leggen van haer eygen volck / het welke ons ligtelyck om te verkerzigen soude zyn / wanneer gy dit soude willen ingaen / een goeden Dupt sonder tyfs gebaer : het welke zy brantwoozden hy wilde maer gebieden / zy souden zyn gebod nakomen / als dienstbereide kinderen behoren te doen aen Vader en Capiteyn / en middelertwyte dat men den aenbank haest meende te maken quam Schipper Evert Cornelisz. dat te verstaen die hem daer ober seer ontsette / wei wterende dat al zyn gedane moepte van wegen 't Pardon van al verloren was / hy ging by Compaan en had met schrypende ogen (so hy my selver verhaelt heeft) hy wilde dog sodanig voozmenen agter wegelaten / en daer nade genade gants upt soude zyn / die nu met veel moepten en kosten waren verkregen / want dit doende soude de laeste dwaelinge erger dan de eerste zyn. Endaer was ook alrede een magtige vloot Schepen onder den Admirael Lourens Reael upt Holland booz handen om hem op te soeken en sulcks was waer / want Compaan had nau vier dagen van Salee geweest of de gemelde Admirael quam aldaer om zyuent wil / haddense maikanderen besegent het soude heet van de Croster gegaen hebben / dies Evert Cornelisz. so lange met bidden en smucken aenhielt dat Compaan hem de hand gaf / beloofde en sepde dat 'er geen onheyl soude geschien / hy wilde hoe eer hoe lieber zynen weg na 't Vaderland na Vrouw en kinderen en Vrienden bebozderen / schreef aen zyn Volk dat hy van sinne verandert was / om gewigtige oorzaken hy het selve na laten moft.

Yrsche
ligte Vrou-
wen beko-
men haren
loon.

Onder Yrland komende / daer hy in 't begin zynre Zee-roberpe so dichtwols had geweest (om albaer eenige verberfinge te bekomen) en tydinge van het verlangen zyns Pardons / geraekte ontrent een sekerre Haven / daer hy het Anker ballen en zyn Boten na Land toe roepen liet / om eenige noordzuten te doen kopen / de Matrosen ter plaetse gekomen zynde / sogten niet alleen Dicutatie / en wat anders meer van node mogte wesen / maer oock de wil van eenige ligte Vrouwen / die verstaen hebbende / dat de Zee-robers daer lagen / van Gout / Silber en kleynodien wel versien / haestelyk in een goed getal haer na 't Boozt begaben / om wat te verdienen / zy wierden ock niet te rugge gesonden booz en al eer dat men van Venus-werck versadigt was / en Compaan geraden dogt niet langer te vertoeven / op dat niet de tyd van zyn Pardon upt zynde hem uleuwe moepte en kosten sou geben / daer toe Schipper Evert altyd seer op aendzong / en de sake bepverde ; dies wierden de Boelkens weder in de Boot gelaten / en van eenige rontwe Gasten na Land toegevoert. Evert Cornelisz. begaf hem aen 't Hoer (so hy my verhaelt heeft) tegens Strand aenkomende / so begonnen de Maets booz eerst al het geld datse bekomen hadden haer af te nemen / niet tegenstaende dat de Hoeren schrypden / haemden / baden / vloechten na dat elk gebekt was / en gelt 'er geen barmhertigheyt / het loon wiert geoordeelt na de verdiensten ; Compaan's Soeltje nam haer toeblygt by Schipper Evert / die haer rade buyten boozt en dooz het Water een zyd weg te kiesien / gelijk zy debe / en raekte alleen ongemolesteert by tot hare middel nat zynde / de andere wierden haer wederen tot by na aen de middel afgesneeden / en soo met de bloote Willen op Strand gesaert ;
dat

dat een deertlyk klagen en een wonderlyk Schoufpiel gaf / de boot weder gheert en aen boort gekomen zynde / verhaelden dese Hiftorie in het Schip / en fepden hoe dat fe de Boer en uptgeftreken hadden / het welck by den meften hoop een groot laggen verwekten / Compaaen verftaen hebbende dat de zynne byp geracht was / fepde / fo ift dan wel / anderfing wouder een quae hups gelegen hebben.

Hem worde hier ontreent dooz eene Mr. Jan Quenoy, veertien dagen verlen-
ginge van zyn Pardon behandigt / en hooz de Hollandfe gaten zepende had
nog vier dagen refpijts / booz 't Vlie komende ontdekte hy zyn pzeftentie / maer
eer hem binnen gaets begaf / fo baerdigde hy een man af / die tot Medenblik trok
en hem 't pardon ter plaetfe daer 't beftelt was quam hale / daer op zepide hy met
zijn drie fchepen binnen: op 'teen was hy met zyn boeder Heyn Aertsz en Evert
Cornelisz. zynde de Omval van Hoorn, de gemelde fchipper Evert by Ylode Maro
ontnomen / als verhaelt is / dat op 22000. gulden gefchat wiert / toekomende
Jan Dirksz Deugt, die met fchipper Evert veel moezte gedaen had om 't fchip
wederom te krijgen / zyn pardon bebozderende / op 't tweede fchip was Jacob
Klaefz als Vice-Admirael / twe jaer met hem gebat en hebbende / 't fchip was
upt de Straet gekomen / met Candifche Wijnen geladen / daer van tot Danz g
twe derdendelen / en tot Enkhuyfen het ander derdendel behoozde / 't derde was
het Geneefch fchip, na de Kuff gaende van hem genomen / de Witte van Rotter-
dam was 'er Schipper op geweest / dese drie fchepen wiert pder wederom be-
ftelt / op een van de fchepen lagen negen ftukken die Pieter Evertsz. ontnomen
waren / die bequam hy ook wederom. In 't Vlie verliet Compaaen al zyn fche-
pen / en quam regt op Sparendam aen (fchryft Waffenaer) sommige feggen dat
hy om fekerhepd zyns Perfoons booz eerft nog in stillighepd na Vianen trok /
tot dat 'er nadere verfekering upt 's Gzaven-hage quam / doen trok hy boozts
na den Hage, alwaer hy zyn boertval booz de Pzince van Ozingien bede / en
zyn Excelettie boozt verquade Pardon aen fulken Rebel verleende / en in pre-
ftentie van de H. Mog. Heeren Staten Generael bedankte, men fegt dat hy een
goede party ongemunt Goud den Pzince bereeren wilde / dog dat defelbe het
affloeg / niet wilde hebben van de geroofde Goederen / feggende daer waren
wel andere die het wel hebben fou willen / en het beter van node hadden /
gelijk 't niet meer dan al te wel bleek / want vele bupten het Hof (in zwijge van
binnen) maektender geen zwaarighepd van fo hy namaels felbe getupgde / nict
wetende hoe hy dza genoeg upt den Haeg geraken soude / want byna een pder
daer toe ftep / als tot een gemene Bupt / daer na quam hy op Ooftzazer
Overtoom / en boozts met een goed getal van Bolck in een groote Schuyt
langs de Bou geboert na Hups by zyn Bolck / die nopt gedagt hadden hem
wederom te fullen sien / van dit waren wy mede aen fchouwerg / doen ter
tijd tot Ooft-zanen wefende. Terwylten hy hem in zyn Hups onthielt was
hy geftabig met twee weerbare Perfonen verfelt / niet minder als hy ge-
wapent / en had altoos twee Piftolen geladen achter zyn deur leggen / op
weleke hy zyn retrppte al wandelende nam / als hy van breel gefelfchap be-
focht wiert / dese wapenen lepde hy dag nochte nachte af / in geftabige byre-
fe zynde van d' een of d' ander oterballen te worden / na onfe befte kenniffe
hadt hy drie Perfoonen in het eerfte by figh / d' een was Willem de
Vries, die van eerften af by hem getweeft was / en daer na tot Ooftzanen
eroude / d' ander wterde Agge genaemt / mede een bytes / eerftmael
zijn

Compaaens
fchepen
komen bin-
nen 't Va-
derland, en
wederva-
ren.

Compaaens
' Hys zyn
en wede-
varen tot
Ooftzanen.

zijn Casijetwagter geweest en zijn booznaemste Dienaer / dese onderweg ick veel in de schijf-konst by Mr. Pieter Kas, en stierf weynig jaren na de t' huyg-komste / de derde was een Fransman / en dese alle drie wel gefint om op hem te passen / niet te min liep Compaan somwijlen alleen zijn vermaek nemende agter de waerk / daer een Laen of Cingel met bomen en water omcingelt was / alle dage wat vzeemts van klederen aenhebbende / dat hem des onfaggeliker machte / komende van zijn wandelplaets / liep hy dooz onse school, d' een deurt in d' ander wederom uyt / ter wijl was 'er nauylighs eene die ophyken doost / elck was booz anderen te lesen besig. Hy was een man van ontrent 40. jaren / en doen hy t' huyg quam van ontrent de 70. lang van gestalte / en manhaftig opsigt / seer wel sprekende / met grote voozsigtighepd zijn handel verzwijgende / mededelende die so soberlyk aen zijn bekenden. Het Vissen is tot op dese tyd zijn grootste vermaeklykhepd geweest / verdozybende daer mede byten twyffel veel quellinge des vermoeds / en in de eerste jaren was dien handel hem goet / om te ontgaen het besoeck van so veel hondert menschen / van welke tot hem quamen van hoge en lage staet / als vzienden / en die het niet anders meende dan van hem in hare schade eenige bergeldinge te ontfangen / die hem vziendelyk besegende uyt oude alliantie / kennisse en handeling / waer onder niet een d' minste was een Portugees / die hem besoeckende / als een Boeder omhelsde / andere die hem weder in tegendeel alle smaet en Injurie sogten aen te doen / so veel als sy konnen.

Een Huysmans wederwaren mer Compaan.

Een seker Wupsman van Egmont op Zee, daer in de vorige discoursen van vermeld is / quam tot Oostzanen en Compaan tot zynen huyse besoecken / gebende hem de ooz' alie van de komste te kennen / en dat hy geen geld van de Admiralteit tot Hoorn had konnen krijgen wan wegen de Haring; Compaan hielt hem met een schoon vzaetjen op / dan er gens te doen hebbende / heeft zijn Wupsvrou uyt mededogen / overmits hy klaegde / niet tegen schade te mogen / hem vier goude Rijders vereert / en eens toegeschonken / niet te vzedenzynde / bleef tot dat Compaan weder binnen quam / begon doe op nieu te klagen / en sey dat de Haring doe op een hoge pryjs was / en dat het niet en konde gaen / geen meer daer booz te sullen hebben; hier op vzaegde hy / hoe veel hebby dan? de Duffer haelde hier goude Rijders booz den dag / en gaffe oock Compaan te besien / dieset erfcont in zyn distak weg stak / en seyde nu niet te sullen hebben / seide hem gants berstoort / en wildese niet weder geven / hy trok den eygenste dag met zijn vrou en kinderen en een dienaar na Sardam, gekleed in t' rootschar-laken met silbere Passamenten / niet vergetende gewapent te zyn met Pistolen en ander geweer / de Duffer-manglung mede en houten onder wegen met mal-handen / onder andere verhaelde de Egmonder, hoe gebaerelyk en met wat moepte hy met zijn Disscherp de Zee bouwten most / dat se veel zwartlycht hadden / veel ongemaken uyt sonden / en gebaer des lebens leden, booz de quade tijden / daer men t' Volk byten boozt wierp / t' sou hem doch gelieven zyn staet te willen insien / en t' gene hy verhogt had vergoeden. Compaan seyde hy had oock groot ongemaek geleden / en ongeijlt meer dan de Disscherp / en so wan neer het wederom boozsnel sulke abonturen te soeken / wilde lieber te Lar de beginnen / en hoe vzaegde de Disscherp een Ruyter worden / en de Pring van Oranise dir en antwoorde hy / maer daer sou / seyde de Wupsman / so groote Byten niet by vallen / als nu wei ter Zee gekregen hebt; oock meerder ruyf spook Compaan, hy klaegt van ongemaek / ende ick heb meensigmael booz een uet twee ofte

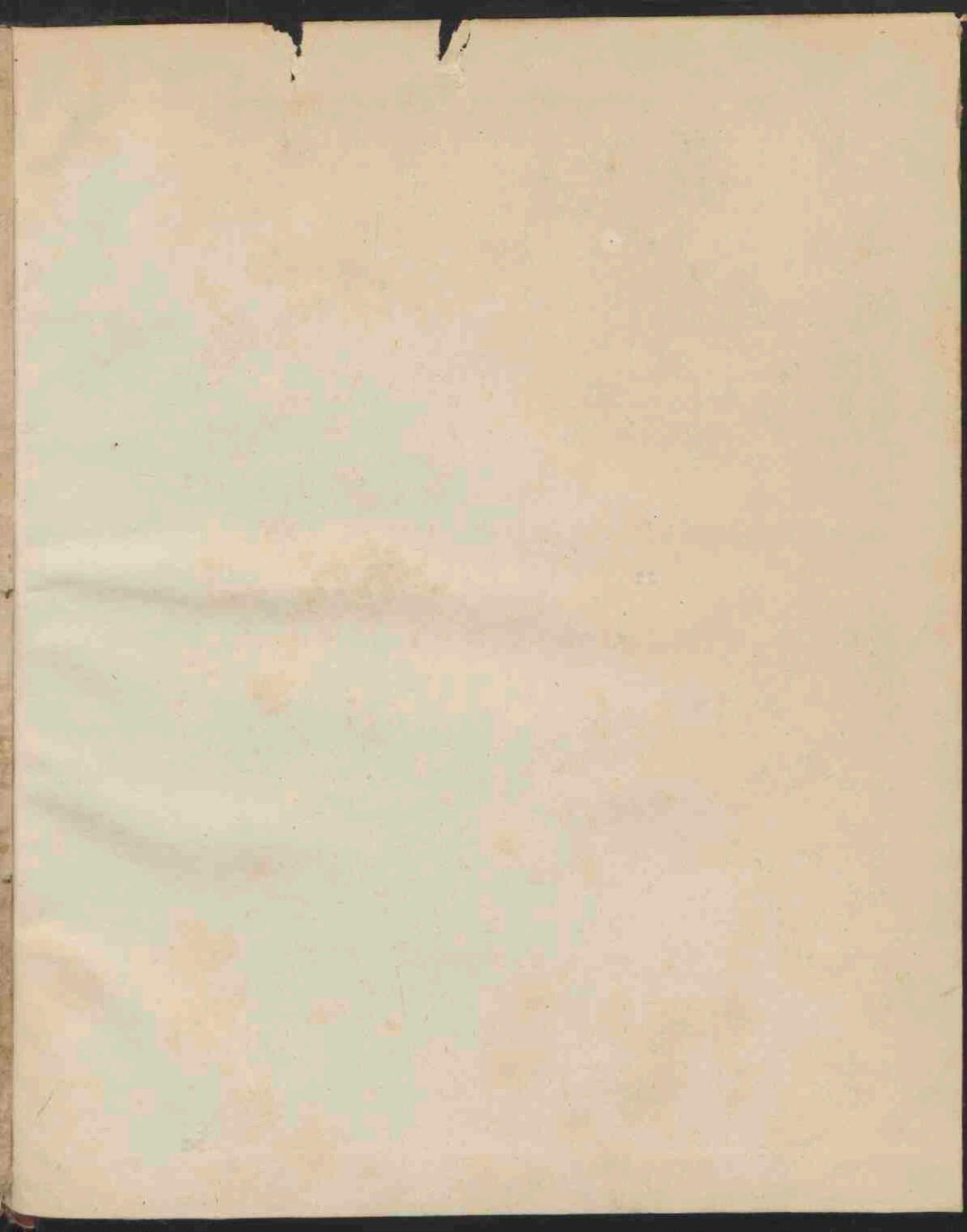
dzie slapens/ datse op mijn passen/ groot gelt moeten geven/ en in gestadige soz-
ge moeten zijn/ niet alleen booz anderen/ maer ook booz myn eygen Volk/ uwe
ongemack is maer weelde geweest by het mijne/ en als gy wakende wiert/
vzaegde de Bisscher? dan antwoorde hy most ik op mijn selven passen/ en dat
niet groote bekommeringe/ ik hebbe vaek gewenscht/ inne siende de grote on-
sekerheyt mijnes Staets/ dat ik niet meer dan met drie of met vier duysent gul-
den in vyzheyt/ en in myn Vaderland by Vrouw en kinderen mochte zijn/ en
de gerustheyt genieten/ hoewel my de Overbloet van Rykdommen en kostelijh-
heden genaegsaem toevloepde. Dit hoorde de Bisscher niet verwondering aen/
en begon 't ongemak van de hare/ daer schier soetigheyt by te rekenen; de Se-
cretaris van Oostzanen was op't Weer of kerkpad mede by den hoop gekomen/
gingen in de Herberg van de Balck/ daer se eens om dzankhen/ dog Compaen
hielt sig al wandelende, en de Wuygman verbiel metten dzank weder om op zyn
oude Text/ versogt dat hy booz het gene beloofd was/ betalinge wilde doen/ hy
konde ofte mocht niet tegens de schade/ en wist niet wat de Aeders te seggen
hadden/ maer daer biel niet af/ hy seyde regt upt noch in 't geheel/ noch ten dele
daer toe te willen verstaen/ moegt sig vernoegt houden. Wilde de A. berg her-
schyaepel van zyn nagels niet geven/ hadde niet mede te doen/ van meer dan
350 Schepen was hy meester geweest/ en doost de Schippers en Aeders daer
van nog wel onder d' ooggen sien: Wat is doch vzaegde hy/ u deel in de Aeders
geweest? dat was al dooz my/ antwoorde de Bisscher/ is u part/ vzaegden hy nog
eenmael/ wel 20 of 30 gulden? wat moetse hebben? waerlyk in dien ik die aen u
geven soude/ ik wierpse lieber daer booz in de Zaen, je bent 'er genadelijk afge-
komen/ 't en was doe ook bupten uwe gissinge/ nu wel aen komt eens in 't booz-
gaen van Oostzanen met u Soon/ ik sal hem een verceeringe doen dat gy my be-
danken sult/ met dit seggen liep hy na achteren in een Vertrek/ de Bisscher ber-
maent zynde van Compaens Vrouw/ ende Secretaris Jacob Graef sulks te wil-
len doen/ dat hy dog in het kas van vergoeding/ daer toe niet en sou willen ver-
staen/ hy soude Compaens raet volgen/ en komen eens aen als of hy van wegen
de Waring niet en quam/ 't soude hem boozseker wel doen. Hy nu wat beter hier
mede gepaep/ zyn op het lest de beste Vrienden gescheyden/ warrum oock
Compaen siende dat hy vrylyk wiert van den dzank/ seyde siet mijn goede Bis-
scher man/ seben ofte acht dagen na dat ik van u scheyde/ doen nam ik wel ses
Schepen op eenen dag/ en soude het uwe niet hebben laten varen/ sonder mijn
wille daer van gehad te hebben/ so ick doen noch deed. Seherlijck seyde de
Bisscher/ ik had by u gebleven en mede Bupt ofte slagen gekregen.

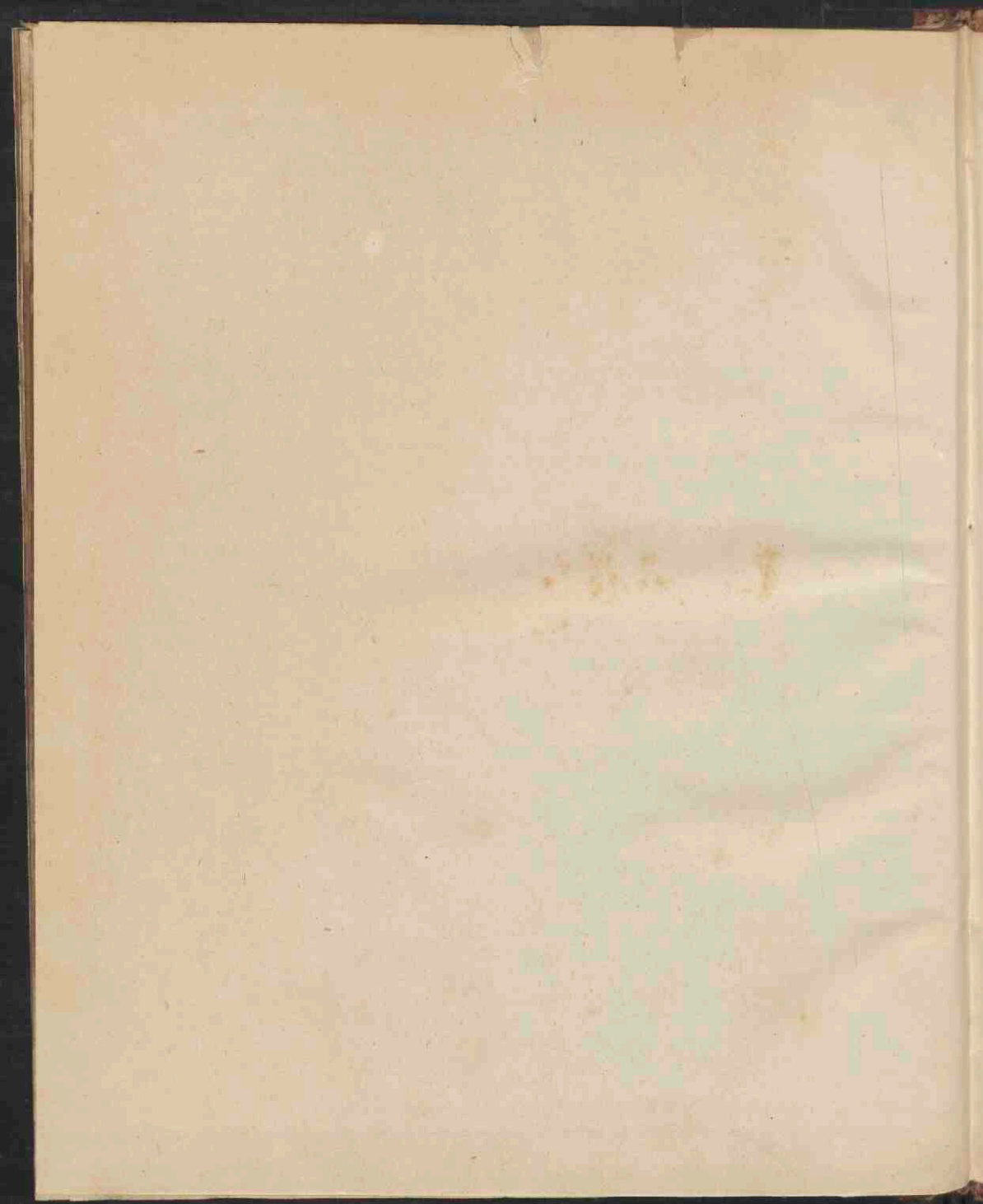
Du sullen wy eens de saken besuypten met het vzoeblyg wederbaren van
Heyn Aertz. de Broeder van Compaen, die hem vele saken heel bieselick had
geweest/ en epndelijck becongelucht met een groote schat/ hem Compaen
toebehozende. hy sont zyn Broeder/ nadat hy acht weken te huys gewerst was/
met een Schip op Oosten/ hebbende by sig veel kostelijke Waren en Goederen
van hoge pryisen/ daer deselve een grote somme gelts booz kreeg. kerer de ter rug-
ge van Koningsbergen, met den schipper Klaes Klaesz. Waterhout van Durger-
dun, in 't geselschap van enige ongemonteerde Schepen/ met een Conbojer van
Hooorn daer eenen Capiteyn op was by genaemt Schellinkhout, ontmoete hun
in de Noort-zee twee Duyckerkers van meninge zynde enige Schepen aen te
treffen/ 't was op een Sonnen dag smorgens/ en ontrent Daggertstant de Com-
boser

Heyn
Aertz.
Compaens
broeder
verongel-
ukt met
een groote
schat.

42 De Zee-Rooveryen Van CLAAS COMPAEN.

boeset d'zoeg sodanig sozge / dat hy de Dupnikkerkers belette pet waerdyggs upt
 te boeren / dies sy van sing wierden / hem niet schieten schadeloos te maken /
 eestst liep d' een hem ter zyden en leyde de gansche lage in / en doen de andere / ge-
 lijck meer malen geschiede / daer tegens hy sig manlijck weerde / dat se niet tot haer
 doornemen konden komen eer den dag verlopen was / de Convooyer had een lek
 in 't Schip en Water in de Ballast gekregen. De Schepen liepen in der nacht
 elck haer best weg / 's mozzens bevond een Dupnikker hem van d' ander af-
 gesteken / op den dag / hoewel de Dupnikkerkers op 't schieten weder by mal-
 handeren gekomen waren / heeft Capiteyn Schellinhout het onheyl aen de onse
 belet / de volgende nacht terwyl de Stuerman van de Waterhont (so hy my ver-
 haelt heeft) doende was om het licht achter op te bzingen / isser een Schip ge-
 komen die hem midden op 't lijf zeilde / dat 't alles aen stucken scheen te bree-
 ken / hier ober riep men dat men sinken sou / alle de Watrosen van de Waterhont
 sprongen ober (behalven de Schipper / Hoogbootzman en de Kock) meynende
 behouden te zijn / ook so sprong Heyn Aertsz ober; maer wat was 't? ober zijn-
 de / so bevond men dat het Schip het welke hun ober-zeilt hadde / de Vale Hen
 van Hoorn genaemt / warelycken sonk / mits de Houten aen de boeg van de
 Steben afgezoken waren / 't Schip daer dooz haestelijck te gronde ging / dog op
 't hout dat het in had / nog boven water hielt; eenige van 't Bootsbolk / waer on-
 der Heyn Aertsz mede was / raekten weder in de Boot om 't leven te salveren /
 maer bevindende dat de Vale Hen niet geheel onder mogt / en sy van 't ander niet
 veel gesichts hadden / ook geen hoop dat 't ongesonken bleef / sochten weder in de
 Vale Hen te komen / 't welck twee gelukte / onder anderen ook de Stuerman /
 dese greep de Besaeng-schoot / waer dooz hy 'er weder in quam / maer Heyn
 Aertsz greep tot de touwen te kout / blijvende met zijn handen aen 't berg-hout
 hangen / twee upt 't schip meenden hem binnen te halen / dan was henlieden te
 gewigtig / en mits de Zee byp hol schoot / quam 'er een golf die hem weg nam /
 sonder dat se hem sagen boven komen / 't vermoeden was / dat hy een hoopen
 Belt om zijn lijf gebonden en elders in zijn klederen ver steken had / dat hem soo
 veel te meerder oozsack tot 't haestelijck neder sinken gaf / hy was te bozen beson-
 derlijck besozgt geweest / dat de Dupnikkerkers hem nemen soude / en most als dan
 alle de Rijckdom verlor en gaen / en liep erger af / nlet booz Compaan maer booz
 hem / Klaes Klaesz Waterhont / met zijn dzen quamen behouden in 't Vlie / tot
 verwondering van aldse 't sagen / en hun aboutuer vernamen. Die op 't ge-
 sonken Schip konden niet bedenken hoe dat se gebergt en behouden mochten
 worden / dog de Heere versag het / want in den Mozzensfont be-dogden se een
 Boeser / dooz ontweder daer ontrent verballen / die op hen-lieden aankomende /
 een verlossing maekte. Van 't schip de Waterhont was nergens in 't oog / mei-
 nende dat de drie mannen met het schip al om den hals waren / maer bevont an-
 ders. Koutz daer na quam Claas Compaan selver aen boozt van de Waterhont /
 de kist met geld en goet versekerende en verze gelende. By 't welck wy tot een
 slot-rede dit nog seggen / dat hem zedert veel veranderingen ober gekomen zijn /
 so met zijn Soon Jan Compaan die op de Zee (om veel kostelijckhepts te verhan-
 delen upt was) berging / als ook met Lieden die hem van alle kanten so pluy-
 den / dat hy (so men segt) nu wepnig Deberen in zijn nest behouden / een oud man
 geworden is / en mogelijck op het laetst slechts met een Slaep-Laken en houten
 Dood-h- st ter Arden bestelt sal worden / nemende also op dese Werelt een

1278

B^k M

Kast